

LS 0110 – LS 0111 – LS 0112

John Werner

John O Werner: Han var magasinshövding på en fabrik, som 'gavde ut olika saker som dom behövde i fabriken.

Lennart Setterdahl: Jaha. Det hade han hållit på med under många år?

John O Werner: Så det hade han hållit på med i många år.

Lennart Setterdahl: Många år ja. Jaha.

John O Werner: Jag vet inte året som han börja, men -

Lennart Setterdahl: Det var hans arbete. Han hade inte gjort något annat och det var hans arbete.

John O Werner: I Sverige.

Lennart Setterdahl: Jaha.

John O Werner: Well - jag tror han var något - som yngling hade han nog en - en ... vad 'di kallar det, var 'di mal mjöl.

Lennart Setterdahl: Jaså. Kvarn! I en kvarn.

John O Werner: Ja.

Lennart Setterdahl: Jaha. Fick Du börja att hjälpa till i fabriken också, eller i varuhuset, med pappa, när Du växte upp?

John O Werner: Om jag 'hjälpt' till i familjen?

Lennart Setterdahl: Ja.

John O Werner: Nej.

Lennart Setterdahl: Inte det.

John O Werner: Men min äldre bror var på en annan fabrik. Han var 22 månader äldre än vad jag var, så att han hade arbete i Sverige innan vi lämnat till komma till Amerika.

Lennart Setterdahl: jaha. Din pappa, han åkte till Amerika - Din pappa?

John O Werner: Ja han kom hit sex månader före min mamma och min bror och mig.

Lennart Setterdahl: Jaha och vilket år var det?

John O Werner: 1900.

Lennart Setterdahl: År 1900.

John O Werner: Han kom hit i april 1900 och vi kom senare, i oktober. Han ville se ifall det kunde vara passande för oss och komma.

Lennart Setterdahl: Vad hade han fått Det ifrån att han skulle åka till Amerika? Hade han släktingar här?

John O Werner: Han hade en syster.

Lennart Setterdahl: En syster, jaha.

John O Werner: En syster i Rhode Island här.

Lennart Setterdahl: Jaha. Och Hon skrev tillbaka och sa att det kanske skulle vara bra om han kom över med hela familjen.

John O Werner: Ja, som jag säger, han kommer i sex månader före oss. Han kom i april och vi kom i oktober.

Lennart Setterdahl: så; Du var tolv år då när Du åkte?

John O Werner: Hur sa?

Lennart Setterdahl: Du var tolv år då.

John O Werner: Ja, jag blev tolv år i oktober när vi kom hit.

Lennart Setterdahl: Så Du kommer ihåg hur resan gick till.

John O Werner: Väldigt bra kommer jag ihåg.

Lennart Setterdahl: Så mamma fick sälja tillhörigheterna då i hemmet. Bodde ni i ett hus, eller hyrde ni eller hur bodde ni i Sverige, i Borås?

John O Werner: Well. Byggnader; eller bostäder, hörde till fabriken.

Lennart Setterdahl: Jaha ja. Så det var bara till flytta ut.

John O Werner: Det var patron Åkerlund, han var väldigt igenkänd i Borås. Jag tror han börja, den förste som hade fabrik i trikå.

Lennart Setterdahl: Jaha. Så Han var disponent då, eller Vad kallades han?

John O Werner: Min pappa?

Lennart Setterdahl: Nej, Åkerlund?

John O Werner: 'Di kallade honom Patron.

Lennart Setterdahl: Patron!

John O Werner: Patron Åkerlund. Han var väldigt väl känd i hela Sverige, tror jag. Han var en av 'di förste - efter industrin kom mestadels ifrån England, tror jag. Men; han var en med 'di förste. (?)fors var den fabriken min pappa var hos. (?)fors.

Lennart Setterdahl: (?)fors. Jaha.

John O Werner: Inte vidare stor fabrik heller, till börja med. Men senare så hade Åkerlund stora fabriker.

Lennart Setterdahl: Var pappa inte nöjd med arbetet i Borås, eftersom han flyttade hit över?

John O Werner: Nöjd?

Lennart Setterdahl: Ja.

John O Werner: Ja - kanhända med arbetet, men han kan inte med kamrater, för mycket supande inne i fabriker se. Och det var nog min mamma mest som ville att han skulle flytta därifrån.

Lennart Setterdahl: Jaha!

John O Werner: Det tog på hennes krafter också väldigt mycket. Han var också slaktare för många som .. födde grisar och slaktade sedan på hösten. Min pappa var slaktare också. Och det blev; först väldigt tidigt på morgonen och sedan skära ner grisarna en 'kvällen senare och alltid måste ha .. sup.

Lennart Setterdahl: Slaktsupen.

John O Werner: Ha ha ha! Just det.

Lennart Setterdahl: Var Du med pappa när han slaktade grisarna?

John O Werner: Jaa, jag har många gånger 'rörat' blod, ja många många gånger. Jag var bara tio elva år men -

Lennart Setterdahl: Men Du fick ingen slaktsup då?

John O Werner: Jag 'vet inte 'bjudning'!

Lennart Setterdahl: Du var tvungen till vara äldre för att få den!

John O Werner: Ja just det.

Lennart Setterdahl: Men Du vispade i blod.

John O Werner: Ja, det har jag gjort det många gånger. Det har jag gjort många gånger.

Lennart Setterdahl: Du var inte med och skällade grisen?

John O Werner: 'Di skälla den just där. 'Di hade hållt vatten med detsamma.

Lennart Setterdahl: De hade det, ja. Gjorde Du det nån gång också eller?

John O Werner: Ja jag hjälpte till med alltsammans.

Lennart Setterdahl: Ja - bak örat och på bena och det.

John O Werner: Jag hjälpte till, å ja.

Lennart Setterdahl: Jaha, Jaså Det var i november--december det förekom, före jul.

John O Werner: Ja. I Sverige var det -

Lennart Setterdahl: På hösten.

John O Werner: Just där. Senare - på november mera, jag tror det.

Lennart Setterdahl: Så då saltade dom ner och gjorde iordning.

John O Werner: Ja, skära ner den, senare, en, två kvällar efter; säger jag, när den blivit väldigt kall - och så vidare.

Lennart Setterdahl: Hade arbetarefamiljerna vanligtvis en gris?

John O Werner: Ja. 'Di fick en liten täppa också 'te och plantera på, mestadels potatis och - vad det sedan heter - rovor och olika saker. Och de fick också så de kunde ha grisar.

Lennart: Hur stor var Din familj? Hur många syskon var ni?

John: Nej, just oss två. Två pojkar.

L: Jaså Två pojkar.

John: Men sedan en syster som var född här i Amerika.

L: Jaha. Men Din mamma, hon tyckte inte om slagskämparna!

John: Oh nej! Hon tyckte inte om! Nej nej! Det var nog mesta orsaken att min pappa lämna där och kom hit.

L: Vad packade ni med er när ni åkte till Amerika, Din mamma och Du och Din bror?

John: Ja det var 'la' inte mycket, just kläder.

L: Kläder. Ni hade en trunk med er.

John: Jaa en tråkista.

L: Jaha.

John: Så andra -

L: Handväskor.

John: ja, just det.

L: Jaha. Ni packade med er mat också?

John: Nej.

L: Ingen mat!

John: Nej mat fick 'en på båten se. 'Di kallar 'den mat! Särskilt på båten från Göteborg till England!

L: Den var dålig.

John: Ja 'di hade ett stort fat, för gå där och 'blö' och doppa ner. Det var allt.

L: Säger Du det. Doppa ner i en soppa, eller nånting.

John: I soppa ja.

L: Allihopa gjorde det!

John: Ja. Inte några bord, sitta vid bord.

L: Inga tallrikar?

John: Inte! Nej nej. Mesta på båten blev sjuka - bara under däck på båten där. Och där var de sjuka. Går Du dit ner så blir Du sjuk själv. Min bror och jag var inte sjuka.

L: Inte det.

John: Nej.

L: Men ni var så unga förstås, allting var nytt.

John: Well vi ville se vad det Var och just upp igen. Båten tog två nätter och en dag till gå från Göteborg till England - till Hull - ja.

L: Vad hette båten?

John: Ja, Det vet jag inte. En kreatursbåt på något vis.

L: Men ni hade inga kor med er!

John: Nej! Kunde vara det annars!

L: Hur gick det hela till? Köpte mamma biljett eller skickade pappa biljetter ifrån Amerika? Du kommer inte ihåg det?

John: Det kan jag inte säga.

L: Nej. Men ni åkte tåget ifrån Borås, till Göteborg.

John: Ja just det.

L: Låg ni över natt där eller åkte ni samma dag?

John: Nej. Vi - över natt hos en kusin till min mamma, som hade en köttaffär där.

L: I Göteborg.

John: Just.

L: Och de var nere och vinkade av er då?

John: Så hon hjälpte till, var med, så vi kom rätta platsen för båten och så vidare.

L: Var det många som åkte med? Var där många emigranter som stod med väskor?

John: Den båten var full.

L: Full?

John: Ja. Kanske mera än det Skulle vara. Tror det. Det stod väldigt många på.

L: Var det fler ifrån Borås, som Du kände?

John: Nej. 'njoo! vänta. Det var En som har varit förut här i Amerika; märkte inte namnet: Franzén! tror jag han hette.

L: Jaha.

John: Yes. Han har varit här förut. Så han hjälpte till. Han hjälpte till för och ställa om att vi kom till rätt plats och så vidare se.

L: Men det var en bedrövlig resa sa Du till Hull - ifrån Göteborg. Det var en bedrövlig resa. Var det sjögång upp och ner?

John: De mesta folken blev sjuka. En liten båt - verkligen.

L: Som det var för mycket folk på.

John: Ja, just det.

L: Hur gick det till ifrån Hull? Åkte ni tåg till Liverpool?

John: Ifrån Hull till Liverpool.

L: Hur långg tid tog det? Kommer Du ihåg ungefär?

John: Well. Jag tror det tog tre fyra timmar tänker jag - just över England se.

L: Jaha. Var de tågen bättre än de svenska tågena?

John: .... Ja det svårt och säga.

L: Du kommer inte ihåg - om det gick fort - eller?

John: Well. ..

L: Om det gick fort?

John: Naturligtvis i England, de packade in mera see. I Sverige hade de hytter nästan för .. olika familjer och så vidare.

L: Kupéer ja.

John: Ja just det.

L: Men det fanns inte i England, utan där var folket mera ihoptryckt.

John: Där försökte 'di trängas, hur som helst. Bara komma med på tåget.

L: Hade ni bekymmer med att få med er den stora trunken i England ifrån Hull till Liverpool?

John: Well det sköttes om. Det var biljetten. Vi hade inte mycket och göra där.

L: Så ni behövde inte greppa den med er det då?

John: En gång på, och med märken på, .. kuve .. Vad heter det, 'kuve',

L: Biljetten?

John: Vad? - Nej nej, - trunken.

L: Å, på trunken ja!

John: Ja på

L: Kistan ja. Ja.

John: Just det. Det hade 'di alltid på där, så vi hade inte något med det att göra.

L: Ni behövde inte bära den eller någonting.

John: Just handväskor och så vidare.

L: Handväskorna, ja. De hade ni med er, ja. Och sen - Kommer Du ihåg båten ifrån Liverpool över till New York, vad hette Den?

John: Båten gick inte till New York, den gick till Boston.

L: Å till Boston!

John: Ja. 'Di hade så mycket immigrantrafik, så att båtar gick till olika platser. Båtar gick till: New York, gick till Boston, gick till Baltimore och så vidare.

L: Och det låg närmare Rhode Island då, så ni tog Boston. Ni tog Boston då, för det låg närmare Rhode Island. För ni skulle hit till Rhode Island? Den traden.

John: Ja just det. Boston var den närmaste platsen.

L: Vad hette båten?

John: Ivernia.

L: Ivernia.

John: Ja. Kanalbåten.

L: Jaha. Det hette den då.

John: (På engelska) Ivernia. (svenska) Ivernia.

L: Jaha.

John: 'Di hade två båtar, likadana: (?) och Ivernia - tror de var tiotusen tonage.

L: Jaha. Det var i oktober ja. Hurdan var båten? Var den stor?

John: Ja - Well. Den var femtusen ton. Liten; jämfört med båtar på senare tiden, men tiotusen ton var en ganska stor båt på Den tiden. Men; 'di hade många större.

L: Jaha. Men där doppade ni inte brödet i ett stort kar och åt, utan där fick ni tallrikar.

John: Nej där fick vi serverat vid långa bord ja.

L: Det var väl ett spännande äventyr för Din bror och för Dig själv att vara med på en så stor båt och komma över Atlanten?

John: Ja.

L: Vad tänkte ni egentligen?

John: Å det var äventyr.

L: Det var äventyr ja.

John: Oj oj oj! Jag var mest - mestadels - vad heter det på svenska - impressed, till se.

L: Förvånad, ja.

John: In Liverpool var förskräckligt med fraktbåten, med 'di store store hästar. Jag var mest intresserad av och se dem när 'di kommer, backar in och sopar hästar av. En sådan Clydesdale.

L: Ardennerhästar.

John: Just, ja. För mig var det väldigt roligt och se på.

L: Du hade aldrig sett så stora lass förr?

John: Inte, inte sådana stora hästar! Det var mycket mycket trafik på den tiden, se. Det var nästan på zenit(?) med emigranter på Den tiden. Båten som lämnade Liverpool stanna också i Irlands ..

L: På Irland?

John: Ja I Irland där och tog många irländare på.

L: Jaså.

John: Ja. Ja. Det hette Queenstown, hette platsen då. Den heter Cob nu tror jag.

L: Cob. Jaså där hämtade dom fler.

John: Ja.

L: Vart åkte de irländarna? Åkte de i botten på båten, eller åkte dom på övre däckena?

John: No. Alla emigranter var på det billigaste, men 'di hade två (?).

L: De hade det!

John: Ja just det.

L: Var Du uppe och tittade hur det såg ut där? Kunde Du gå upp och se där uppe på bättre klasser?

John: No.

L: Ni skulle hållas i schack.

John: Just det.

L: Men pojkar brukar ju alltid smita under allting och titta?

John: Ja, men det var inte -

L: Du var rädd!

John: 'Di gillade inte det, se.

L: Du gjorde som mamma sa!

John: Ja just det. Men - 'di som var på andraklass och förstaklass, 'di var högre upp. Så - i fören på båten var det ganska mycket rum - och då kasta 'di småpengar därifrån, så småpojkar måste försöka sig.

L: Och Du var med på det också?

John: Ja, naturligtvis!

L: Vad kastade de ner Dem för? Var det för att se hur ni sprang och tog pengarna då, eller?

John: Ja 'di kasta mynt!

L: Mynt ja.

John: Just det. Mynt och när det kom något silvermynt - då alla - irländarna som kommer dit först! Men jag var ju ganska Kvick på den tiden, så jag 'kunne nog få min del.

L: Du fick Din del.

John: Ja, jag tror det. Jag tror det.

L: Men Du förstod inte vad de sa, de andra pojkarna? Du förstod inte ett ord vad de sa?

John: Nej. 'Di hade nog ett engelskt språk i Irland, nog. Jag tror att 'di talar engelska där, ganska mycket.

L: Jaha. Men Du hade Din bror med Dig så ni kunde prata sinsemellan.

John: Å ja, naturligtvis.

L: Det var roligt på så vis.

John: Vi 'hållde ihopa där, 'te få så många pengar vi 'kunne!

L: Jaså han var 22 månader äldre.

John: Just det.

L: Så Du hade gått i skola hemma i Sverige då och Din bror också - naturligtvis.

John: Å ja. Jag hade gått i småskolan.

L: Men Du hade inte läst för prästen?

John: Nej.

L: Nej, det var ni för unga för.

John: Men; min bror, första hösten vi kom hit, gick

L: till konfirmation.

John: Konfi... Konfirmation.

L: Konfirmation - ja.

John: Och jag gjorde året efter; - 1901.

L: Och det var i?

John: Vi kom 'te Cranston

L: Å - Cranston!

John: var min pappas syster var - se.

L: Jaha. Var de och mötte er när ni kom till Boston? Pappas syster och man, kom dom och mötte er när ni kom till Boston?

John: Det är en lång historia!

L: För ni klarade er inte själva väl att hoppa i land!

John: Ja när vi kom av båten - tänker mig vid niotiden

L: På morgonen?

John: Ja, just det. Och - och min mosters man skulle möta oss. 'Di hade varit här en två tre fyra år före oss, men han kom 'bört, så det var inte någon som mötte oss.

L: Han hittade inte rätt.

John: Nej. Jag tror han var nog lite - tog några nubbar på vägen. Så han 'köm aldrig dit se. Och vi satt

L: Vad sa mamma då, när hon fick reda på Det!

John: Well. 'Ho 'kunne inte säga mycket, för vi just vänta på någon. Att han 'kunne komma någon gång, men han var inte där när båten kom in. Men han kom inte någon gång. Så vi satt där. Vi satt på ett område 'di hade där - framför båten där. Satt vi där; from nio, till närmare två, halv tre, vid den tiden, där. Så länge.

L: Och hörde ingenting?

John: Nej. Vi just satt där - och vänta.

L: Hade ni gått igenom tullkontrollen då?

John: Ja. Allting. När man gick av båten klarades allting.

L: Och då frågade de om någon skulle möta er?

John: Well. 'Di brydde sig inte om!

L: Å de brydde sig inte om det!

John: Nej nej! Det var: "Good-bye"! där, från personalen på båten, ser Du. Men så kommer det en 'ifrån Immigrantkyrkan där i - i

L: I Boston?

John: Boston och såg att vi satt där, nästan ensamma tror jag, på hela planen där. Och då frågade mannen varför vi var där och att vi blev inte mötta som vi skulle. Så han sa: "jag ska sköta om 'et". Så - han ordna om så att vi kom 'te stationen i Boston och med plakat på oss, att vi skulle 'frå Boston 'te Providence och så 'ifrån Providence till 'ett litet station i Cranston, som hette Auburn. Det var Auburns området där - hette Auburn, i Cranston, se. Så vi fick byta om tåg i Providence, men; 'di var väldigt snälla där; alla.

L: Och de pratade svenska till er?

John: Nej nej! 'Di talade inte svenska!

L: Inte det!

John: Nej nej.

L: Ja, men han som kom ifrån Immigranthenmet, kunde inte Han prata svenska?

John: Han var inte med. Han just - han följde oss på tåget i Boston. Det var allt.

L: Jaha. Där var han med - ja.

John: Just det. Han hjälpte till där.

L: Men han kunde svenska då?

John: Ja visst ja. Han var just en präst 'ifrån ...

L: immigranthenmet?

John: Immigrant .. kyrkan. Kyrkan, tror jag det är. Kyrkan vet jag verkligen inte om den hette.

L: Nej.

John: Men det var frågan om att 'di hade mycket med immigranter att göra.

L: Så - då satte ni er på tåget och kom till Providence.

John: Ja. Och där hade vi, som man säger, ett plakat på oss. Vi skulle på ett annat tåg som skulle stanna i Cranston se. Och det gick.

L: Det gick bra.

John: Å ja. Men - vid den tiden var det mörkt då se - i oktober var det mörkt tidigt. Så att; när vi kom till stationen i Cranston, och vi 'fråga, då var ingen där! Inte. Allting var stängt där.

Det var sista tåget och allting var stängt! och då fick vi sitta där!

L: Ni fick sitta där!

John: Just det!

L: Hade ni med er immigranttrunken?

John: Jaa, den kom med. Den kom med på tåget. Det skötte 'di om, för allting, så som det 'r nu för tiden, för Den delen. Allting skjutsas ifrån Ett tåg till ett annat tåg. Så där hade vi kistan och våra väskor - och så.

L: Hade ni ätit någonting efter ni kommit av båten? Kunde ni köpa nånting?

John: En banana.

L: Var det allt?

John: Det var allt. Det var allt.

L: På hela dagen!

John: Det var förste dagen. Ja. Vi hade ej någon matsäck med oss! Nej. Det var första bananan som jag fick någon gång. Har aldrig haft det förut.

L: Du blev inte sjuk utav 'et?

John: Nej nej. Jag blev nästan bra! För det var likadant; min mamma och min bror också, fick sin första banana.

L: Så vad sa mamma då? Sitta där nere i Cranston i mörkret?

John: Jo - vad kunde göra?

L: Ni fick sitta där.

John: Där fick vi sitta - kanhända en 20 minuter eller en halvtimme, tänker jag. Och så kommer en person dit som hette Söderlund och han tala svenska. Så han fråga varför vi satt där. Och då sa min mamma att: vi skulle haft möte i Boston, men fick det inte. Så vi fick sköta om på så vis att vi kom Till Cranston och innan någon visste att vi skulle vara där vid Den tiden - se. Och så fråga han: vem vi skulle vara **till** där. Och de hette Brissman, hette min .. min mosters .. gifta namn. Brissman, se. Och så sa han: Jag känner där, och var 'di bodde. Så han skötte om att vi kom dit. Det var en - väl - kan vara 15 minuters gång - ungefär. Och då hade morbror kommit hem och sagt att: "De var inte på båten"! Men min pappa, han kände nog till hur det var fatt: "Jo 'di var nog på båten, men Du var inte där"! Och då sa han: "Å Ja"! Han var där. Han sa: "Jag var där, men 'di var inte på båten"! Det var ju ett möte då. Men - Brissmanfamiljen var nog en fem barn, vid Den tiden, som 'di hade själva. Och så: min pappa, mamma, min bror och jag, många mer och 'di hade just ett litet .. tenement, som det hette här.

L: Ja. Vad arbetade Brissman med?

John: Ja, det är en fråga som jag verkligen inte kan säga, vad han arbetade med.

L: Så ni stannade över natten hos dem då?

John: Ja just det. Det fick vi.

L: Och pappa, han hade en egen lägenhet - eller?

John: Väl han hade hyrt en, men den var för simpel kvalitet. Alla var trötta 'te och försöka gå dit, det var inte något att vi skulle göra't. Så han sa att vi just stannade där över natt.

L: Det kändes väl gott det att komma till någon som förstod vad ni sa? Mamma hade inte pratat svenska på länge då, annat än med er. Så det var roligt att komma in i en familj, där ni kunde prata kring gemensamma hälsningar ifrån Sverige.

John: Ja just det. Ja. Min morbror förklarade ännu mera att vi inte Var vid båten! Han sa det att han var där.

L: Vad sa mamma om honom?

John: Ja, vad kunde hon väl säga om det! Vi var glada att vi -

L: Att ni kom levande fram!

John: Vi hade våran pappa där.

L: Ja ja. Vad arbetade Din pappa med?

John: Ja han hade arbete ja.

L: Han hade det.

John: Han hade arbete på en fabrik som gjorde skruvar.

L: Jaså.

John: American Screw Company hette den. Ja. Han var igenom disponenten där - vad 'di kallar superintendent - Darelius - var superintendent, han var föreståndare för fabriken och han var svensk. Genom någon kyrkoordning hade min pappa blivit bekant med honom - se.

L: Se där ja.

John: Så han arbetade där.

L: Då flyttade ni in till pappa då. Ni hade ett annat tenement - så att säga.

John: Tenement ja. Han hade 'hyrat där. I fabrikerna - jag menar: - 'di lägenheter hörde - också till Bullong farm. Många kom till Rhode Island-området; särskilt i Cranston. Många arbetade på Bullong-farmen, en stor, hade mycket mycket växter där.

L: Jaså. Och det var också många svenskar som arbetade där?

John: Just det.

L: Jaha!

John: Som arbetade där. Men min pappa arbetade på skruv-

L: skruvfabriken ja.

John: Skruvbolaget.

L: Jaha.

John: Ja.

L: Fick Du börja skolan då - Du och Din bror?

John: Ja, efter den 1 januari.

L: Jaså ni var lediga hela hösten då.

John: Just det. Men jag var sjuk. Jag hade fått någon slags Test. Väldigt sjuker. Sex veckor.

L: Jahaa. Till ligga?

John: Ligga ja.

L: Hemma?

John: Ja, just det. Ja. Inte någon lasarett.

L: Nä.

John: Jag var väldigt .. Vad hette det nu på -

L: Scharlakansfeber?

John: Nej nej. Det var .. mera - mera .. som vi får i södern. .. Kan Du komma på?

L: Kolera?

John: Va?

L: Cholera? Nej! Malaria?

John: Ja, just det.

L: Å malaria!

John: Ja.

L: Här uppe!

John: En malariasjuka var det här.

L: Jaså.

John: Tyfus malaria, som 'di kallar det. Tyfus.

L: Ja ja ja! Hade Du fått den igenom vattnet eller någonting?

John: Vål jag var mycket till hålla mig utmed vattendrag och så vidare, mycket med växter, och så vidare och det var nog något som inte var bra för mig se. Så jag fick tyfus malaria.

L: Men Din bror klarade sig?

John: Ja han klarade sig! Han var inte så mycket 'te hålla sig utmed vattendragen. Jag tyckte om och sitta på morgon och fiska och så vidare där, och sjöfåglar, och vad et kunde vara.

L: Hur såg det ut i Cranston år 1900? Var det en mindre stad än det är idag?

John: Å ja.

L: Den var mycket mindre.

John: Oj oj. Tänka Dig - kunde ha haft ett ljus tänt.

L: Jaså, det var så pass.

John: 'Di lägenheter som .. som hörde till Bullong's farm. Alla lägenheter på den gatan: Magnolia street - längst på stan, ut där, var Bullong's bostäder. Billigt.

L: Jaså.

John: 7 dollar i månaden för lägenheten.

L: Kunde vem som helst hyra där?

John: Nej.

L: Bara de som arbetade där?

John: Nej. Nej. Det var nog att; om det var beställt förut, med tanke på kanhända att min bror och jag också 'kunne börja arbeta där. Och det gjorde vi också!

L: Jaså.

John: Efter skolan se.

L: Det var i januari Du började skolan.

John: Ja vi hann att lära oss ganska mycket engelska 'ifrå oktober till januari.

L: Ni hade det.

John: Ja just det. Men - som jag var ju sjuk, sängliggande i sex veckor, så var jag nog inte så bra som min bror på det. Men när vi börja skolan så hade vi ganska bra mycket kunskap på engelska. Och lyckligtvis så fick vi en skollärlarinna som kunde 'intresse 'å' oss. Så hon styrde om att en flicka, som var något äldre än min bror, kanske ett år eller så, hon kunde vart en 15 år - och så vidare, stanna efter skolan. Och skollärlarinnan ville också stanna. Så att fyra av oss, efter att det var slut med själva ordningen som skolan hade, så var vi där en timma längre och skulle lära oss svenska och engelska och så vidare se. Skollärlarinnan var väldigt snäll.

L: Se där - ja!

John: Hon tog oss också till sitt hem och förevisade oss! för hennes släktingar, och så där. - Här är två pojkar 'ifrå' Sverige!

L: Var ni de enda svenska pojkarna?

John: I skolan?

L: Ja.

John: Vi var nog 'di enda immigranter, tror jag. Det var nog andra familjer,

L: som var födda här ja.

John: Just det. Det var **en** också som hade varit här några år, som gick i den skolan.

L: Ni var lite ovanliga, så hon tog hem och visade er för sina bekanta.

John: Hon tyckte att - 'di 'kanse hade idéer om att immigranter var konstigt folk se. Hon skulle visa att vi var något lika andra människor också!

L: Hur många år gick Du i skolan? två tre år?

John: Vi gick 'ifrån januari 'te april. Det var allt.

L: Allt!

John: Det var allt.

L: Du gick aldrig tillbaka?

John: No.

L: Inte Din bror heller?

John: Nej. Vi blev strandsatta; 'ifrån första året 'te sex år. Klassen var för sex år.

L: Så det var ingen som hade gått så fort igenom skolan som John Werner och hans bror då?

Ni var de som tog alla klasser på fyra månader!

John: Det första - 'ifrån första, 'te sex. Och då tyckte vi inte om skollärarinnan ens.

L: Inte det!

John: Nej.

L: Det var annorlunda det.

John: Det var så olika ifrån den snällaste som vi hade i den andra.

L: Men var det inte besvärligt; att hänga med och lära sig?

John: 'Di strandsatte oss då ifrån första klass-- sexte klass. Och det var mera i årstiden för året som min bror var.

L: Vad hände sedan i april? Sökte ni arbete då?

John: Nja. .. Vi tyckte inte om den skollärarinnan för den saks skull. Jag tror min pappa tänker: vill dom inte gå i skolan 'kanse även 'di kan hjälpa till. Min pappa hade ett ordspråk: Han sa: dra 'te huset! Alla skall vi dra 'te huset! Göra någon nytta! Han sa: vi ska dra 'te huset. Så min bror fick arbeta med detsamma i skruvfabriken också. Men jag hade tid 'te göra andra saker. Vi 'flötta verkligen på våren - först på sommarn. 'Flötta 'ifrån Cranston - nära min pappas arbete, där min bror 'arbete då också se. Vi fick mestadels ta ett tåg 'ifrån Cranston ned till South Providence - var fabriken var, se. Och då hade 'di räknat ut att det var better att vi fick en plats Nära där och inte hade den omkostnaden, och tid och så vidare på tåget.

L: Ja. Så ni flyttade då till south Providence?

John: Flytta till närmare arbetet; på Prairie avenue, hette den gatan.

L: I South Providence?

John: I Providence. I Providence - ja. Men bara för sex veckor. Min mamma sa: "Nej nej! Jag bor Aldrig här. Nej"!

L: Hon ville inte bo där.

John: Nej. Och då hade min pappa ordnat om på något vis att en familj som bodde på nästa gatan - intill Magnolia street - På Woodbank street - han tänkte han skulle gå 'te Sverige och Stanna där! Han hade en familj. Så huset - fick -

L: Till salu?

John: Ja. Så han köpte det för 12 000 -

L: 12 000!

John: nä vänta lite.

L: 1 200?

John: Inte så mycket, var det inte, nej. 1 200.

L: 1 200.

John: Ja.

L: Jaha. Det var 1903?

John: 1901.

L: 1901.

John: Ja. Just det året flyttade vi från Cranston in till Providence och där sex veckor - och under tiden hade min pappa ordnat så han fick köpa Det här huset. Och där hade vi fyra! sovrum på andra våningen och ett sovrum på nedrvåningen se. Så huset var ganska stort.

L: Så det var billigt då?

John: Well - det var nog -

L: Ett stort hus! Tvåvåningshus!

John: Ja - efter han var bekant med den som ägde det se, att han fick det; 200 dollars

L: ground payment.

John: Yes. Och 1 000 i en mortgage och på svenska heter det ..

L: Lån.

John: Nej. Betala så mycket i månaden sedan.

L: Så han fick gå till banken och få ett lån där?

John: Well - ett kontor som skötte om det - se. Och mortgage-en, den gick nog igenom banken, tänker jag.

L: Jaha. Vad hade ni i detta hus? Hade ni rinnande vatten inne? Hade ni varmt vatten?

John: Inte de första åren. Nej.

L: Vad hade ni för värme? Vad var det för slags värme i huset? The heating in the house?

John: Nej det var just en köksspis. Det var allt.

L: Jaså det var allt.

John: Just det.

L: Inga element eller någonting där?

John: Nej. No. Toaletten var ingen. Utgående.

L: Den var ute. Inget badkar?

John: Nej.

L: Hade de flesta husen inga badkar på den tiden?

John: Inte den stadsdelen mycket.

L: Nähä.

John: Det var nästan alla svenskar som bodde på 'di gatorna som vi talar om nu: the Magnolia street och Woodbank street; efter en korsgata: - Så och Så. - Husen som hörde till Bullong's farm var nog ungefär en åtta hus tänker jag, fyra på var sida på gatan. Alla var likadana, med upp och ner. Två sovrum och matsal och vad 'di kallade 'et på den tiden: (?), eller (?).

L: Jaha, det hade dom.

John: Jag tror det var ett sovrum på undervåningen och de andra var uppe.

L: Så där började ni på då. Din bror, han arbetade med pappa i fabriken.

John: Just det.

L: Och Du hade fortfarande inget arbete då?

John: Nej, jag fick dra 'te huset. 'Di hade - på Den tiden - inte så långt ifrån var vi bodde på Prairie avenue - var där vad som kallas en bay, som går upp ifrån Newport och upp till Providence där. På den tiden så var där saltvatten. Där var saltvatten hela tiden men där var sandstrand. Nu är allting byggt upp, naturligtvis. Men det var sandstrand och 'di hade musslor där! Vad 'di kallar för Clams.

L: Ja ja.

John: Du vet vad det är?

L: Ja.

John: Ja just det. Så jag gick där och grävde upp clams. Dra till huset, det gjorde jag!

L: Jaså dom gick att äta?

John: Va?

L: Dom gick att äta?

John: De väljer upp där. Ni kan se clams. - 'Di sprutar upp - när 'en går på sandstranden där. Låg dom där och trampar, så sprutar dom upp där.

L: De gick och äta då?

John: Ja visst! Clams - det har dom nu!

L: En delikatess.

John: Sjömat; tror jag det kallas.

L: Men - Du Drog till huset, sa Du.

John: Jag drog till huset ja.

L: Sålde Du några också?

John: Nej nej. Det var just för magen. Just för magen. Det var inte så lätt och få dom se. Nej nej.

L: Inte det.

John: Nej. Det var andra som tog dem.

L: Det var tidigt på morgonen Du fick gå dit ner då? med tidvattnet?

John: Vi fick gå dit när lågvatten. Det 'kunne vara på morgonen; - efter ibland, eller på natten.

L: Det berodde på det!

John: Lågvatten måste det vara se. Med det samma där, och sen gick dom bak.

L: Det var ett bra arbete? Du tyckte om det? Du tyckte om det arbetet?

John: Jag tyckte om?

L: Ja.

John: Det var roligt!

L: Det var roligt ja. Och då drog Du till huset på samma gång!

John: Jag drog till huset ja.

L: Alla var nöjda! Hur länge höll Du på med det?

John: Well - som jag säger. Min mamma ville inte vara längre än sex veckor i Providence.

Hon säger: Aldrig bo där. Och då - som jag sa - pappa hade tillfälle att köpa det här huset se.

Billigt nog och allting - se. Så vi flytta ifrån Providense och ned till Cranston igen. Men en

annan gata. En gata bara lite finare än Magnolia street. Det var inte sådana boningshus där.

Det var mera ensamfamiljer där - på den.

L: Vad hände då?

John: Well. Det hände att det var så mycket sovrum där, att många utav familjerna tog ju in - vad 'di kallar för boarders. -

L: Jaha.

John: Vad kunde det vara på svenska?

L: Hyresgäster.

John: Ja. Ja.

L: Eller sådana som fick mat och rum.

John: Mat och rum. Och tvätt och allting. Allting, ja.

L: Och mamma fick göra detta då?

John: Va?

L: Och mamma fick göra detta då?

John: Jaa. Jag tror Inte någon arbetade så som hon gjorde. Vi tog in sex boarders.

L: Oj!

John: Och så min pappa, min bror och jag, det blev nio; tio med henne.

L: Det var ett stort hushåll det. Och hon fick ha alla dessa i frukost och middag när dom kom hem!

John: Matsäck med sig för middag. Frukost - där - hemmet. Och så matsäck med sig - och så kvällsmat.

L: Kvällsmat ja. Och alla var storätare.

John: Sju dagar

L: i veckan.

John: Ja.

L: Hade hon ingen hjälp?

John: Joo, 'ho hade! - hon hade hjälp med diskning!

L: Det fick Du hjälpa till med då?

John: Det var en utav Brissmanfamiljen bodde på samma gata nu, nästan cross opposit, och en kusin, ungefär ett år yngre än jag, - tror jag. Hon fick diska och jag fick .. 'törka diskarna.

L: Jaså! Det var inte lite tallrikar det!

John: Och flickan fick 50 cent i veckan för och göra 'at!

L: 50 cent.

John: 50 cent i veckan.

L: Vad betalade era boarding-gäster för att vara där? De som bodde där och åt där?

John: Ja vid den tiden, just nästan efter vi 'flötta dit, fick jag också arbeta på skruvfabriken.

L: Jaså.

John: På sensommarn, mot hösttiden se.

L: Jaha.

John: Så jag börja arbeta innan jag var 13 år.

L: Ja. Vad bestod Ditt arbete då i?

John: Arbetet som jag gjorde?

L: ja.

John: Ja, det var just simple arbete. Se att skruvar kom ner from - var det var. Att de just satt där, på där.

L: Du höll på full arbetsdag då?

John: Jaa, det var nog några år.

L: Jaså.

John: Ja. Jag vill minnas, först i början jag var där, var där närmare två år, och mera, tänker jag.

L: Jaså.

John: Men - så - lite svagt med arbete. Inte så vidare mycket. Så jag blev avlagd för en tid.

Men jag var nog närmare 16 år då - tror jag, som jag slutade där.

L: Varför slutade Du? Var Du inte nöjd med arbetet?

John: Nej det var dåligt med arbete.

L: Det var dåligt.

John: Det var dåligt med arbete.

L: Och Din mamma, hon höll fortfarande på att ha boarders? - och ha sådana som låg där över natten?

John: Ja. Hon hade boarders, till min syster var född här i Amerika. Min syster blev född här.

L: Då slutade hon med det.

John: Mestadels italienarna. Många italienare 'flöttat in i Cranston- och Providence-området.

Och - 'di var väldigt mycket 'te och (?).

L: Jaså de gjorde det.

John: Ja ja. Efter vi sluta skolan, då så - både min bror och jag tog arbete på Bullong's farm.

Tidigt på morgnarna. Växter, som spinach; spenat.

L: Spenat ja.

John: Väcks tidigt och det hjälpte vi till att sköta om. drog upp dom och tog 'å' vissnade saker och fick så mycket för en låda som vi 'kunne göra färdiga.

L: Tyckte Du detta var ett bättre arbete, att vara ute i friska luften med sol.

John: Ja det var kallt om morgnarna där Du vet.

L: Å, det var kallt!

John: O ja. Spenaten är en ganska tidig växt och tidigt på morgnarna. vi började alltid vid sjutiden - började vi.

L: Och både Du och Din bror lämnade av vad ni fick i lön hemma hos pappa och mamma?
Hur gick det till?

John: Ja - efter vi skulle arbeta på Skruvbolaget - min avlöning blev 6 cent i timman.

L: 6 cent i timman.

John: 6 cent. Det blev 60 cent för 10 timmar.

L: Om dagen?

John: Ja. Och; sex dar i veckan. 60 timmar. Det blev avlöning för tre dar och 60 cent för veckan. Min bror kanhända 'kunne ha 'hatt 4.50; tror jag.

L: Du bodde hemma då - naturligtvis. Annars hade det inte gått!

John: Vi bodde hemma.

L: Ja. Annars hade det inte gått?

John: Nej. Jag vill minnas så lämnade jag 3 dollar och fick 60 cent behålla men; naturligtvis jag fick kläder och mat, och så vidare se.

L: Jaha. Så Du kunde spara lite grand då?

John: Nej!

L: Inte mycket!

John: Nej. Det beror.

L: Ni kunde inte köpa er någonting extra då, utan ni fick vara noga med alla pengar som gick ut.

John: Jaa. 60 cent gick inte så vidare. Köpte lite karameller och lite ice cream och så vidare emellan se. Men inte mycket och gömma inte, nej.

L: Ni åkte aldrig upp till Boston? Ni gjorde aldrig långresor? Det gjorde ni aldrig?

John: Vi hade inte någon orsak 'te och gå dit, nej.

L: Din mamma, hon fick en dotter och Du fick en syster.

John: Just det.

L: Och då var det inget arbete efter det? Inga more boarders?

John: Två.

L: Jaså, - två.

John: Ja. Två, som blev nästan som familjen!

L: Då blev det mera så, ja. Men det var mycket arbete för mamma då.

John: Ja. Men när vi hade sex boarders var det Väldigt mycket värre arbete.

L: Ja, det tror jag det!

John: Inte någon människa jag vet 'kunne göra som hon gjorde. Hon gick upp bums fem på morgonen och kom undan elva på kvällen. Hon måste ha någon sorts - i spisen. Det var just en köksspis med kol. Men 'di kunde dämpa det på Så vis att -

L: det höll hela natten.

John: På morgnarna, de lite blåste där, så blossade det upp igen, så hon 'kunne göra frukost.

L: Hon måste ha varit en stark person då, som kunde klara av?

John: Nej.

L: Va!

John: Well. Hon var nog inte så stark i Sverige, mera efter kom hit. För att - som jag säger - det var lite för mycket med saker, som jag sa förut, med min pappa, med Slaktningen och så vidare.

L: Hon ångrade inte att hon åkt ifrån Borås och bosatt sig i Cranston? Hon pratade aldrig någon gång om att hon ångrade sig att hon åkte hit över?

John: Nej. Nej nej!

L: Inte Det?

John: 'Di blev mycket för kyrka, nästan 'ifrån början se.

L: Jaså.

L: Missionskyrkan. Min bror var konfirmerad i Augustana-kyrkan men jag blev konfirmerad i Missionskyrkan. Så att - 'di gick mycket mycket till kyrka. Och - det gjorde vi också.

L: Ni gjorde det också ja. Ni gick varje söndag till högmässan?

John: O ja visst.

L: Den var på svenska då?

John: Just det.

L: Jaha.

John: Ja - Jag tror att; prästen som vi hade - 'di första åren där, var nog på svenska. Men senare, om några år, så blidde det mera amerikansk predikan. Och 'di var långa!

L: Jaså de var långa!

John: Oj oj oj! Vi gick till kyrka och söndagsskola och bibel framför allting se. Sände bibeln 'ifrån centret där.

L: Jaså.

John: Å ja.

L: Så det var noga med det. Hade Du lätt för att lära Dig psalmversar och sådant utantill? Hade Du lätt för att lära Dig?

John: Jag har alltid haft lätt för och lära mig.

L: Jaha.

John: Men - senare gick jag också till en skola i Boston, ett Praett Institute.

L: Jaså!

John: och tog min License in Marine Engineers. Efter att jag varit i Flottan, för fyra år.

L: Och det var 19?

John: Det var 1901 till 14 som jag var i Flottan.

L: Jaså. 1910 till -14. 1910 till 1914?

John: Ja.

L: Jaha. Fyra år.

John: Fyra år. Ja just det. Och jag blev - vad 'di kallar för - chief mashinist - på tre år. Så jag var där sista året. Och så pass hög grad i Flottan 'kunne jag gå in till the Praett's Institute och efter att ha varit skola 'kunne jag ta examination för Marine Engineer. Blev maskinist på svenska, tror jag.

L: Se där ja!

John: Första. - Båten som jag var under kriget hade fyra maskinister, eller fyra licensed engineers. Chefen, första chefen, andra chefen och 3-an. Det var fyra, se. Men, Jag 'kunne ta examen för första, men 'kunne inte chef - måste vara vissa år först innan 'en 'kunne ta examen. Men jag klarade examen för Första och det var jag hade.

L: Se där ja.

John: Och det var väldigt bra betalt.

L: Jaså.

John: Oj oj. Det var en sak varför 'di inte har någon vidare marin flotta nu i Amerika, för att: för högt betalt, officerarna särskilt. Ja.

L: Jaså.

John: Båten jag var, måste de ha licensed ingenjör och licensed också högre upp. Men själva eldare och andra, var mestadels spanjorer.

L: Jaså.

John: Ja.

L: Efter Du kom ifrån examen i Boston, vad blev det för arbete då?

John: Efter?

L: Examen i Boston?

John: No det var inte i Boston - i Brooklyn.

L: Å i Brooklyn.

John: Ja i Brooklyn ja.

L: I New York!

John: Ja just det.

L: Å - Brooklyn i New York!

John: Just det. Ja ja. Jag blev bekant med en officerare, som sluta opp med Flottan, och hade arbete hos 'ingenjör-omtaget. Och han sa det: "när Du slutar upp här nu, så ska Du gå med det bolaget, där Jag är med". Och det gjorde jag, så att jag fick arbete med detsamma. Därför; att jag hade en sådan bekantskap, att jag 'kunne gå till Praett-skolan - och mestadels - om jag kom tidigt nog. Väldigt snälla var 'di. Jag var det bolaget sedan till 19 .. 17,

L: 1917.

John: ja. när jag gick in vid kriget se.

L: Du behövde inte vara med i Första världskriget då? Du blev inte inkallad - eller drafted, som man säger?

John: Nej. Jag tog arbete på Flottan med detsamma. Hade ju väldigt bra betalt för det.

Maskinist var det.

L: Ja ja.

John: Och det var nog också att - 'di byggde många många båtar, träbåtar och 'di hade inte nog maskinister och inte andra officerare heller. Så att det var inte så svårt och 'kömma in. Kom jag under någon annan tid, så hade jag nog inte; inte så stort! Kan ha vart 3-a, eller möjligtvis 2-a, men aldrig 1-e. Men; 'di behövde maskinister och engineers - marine engineers.

L: Kom Du tillbaka till Rhode Island igen 1917?

John: Nej. Jag 'hållde på. - Jag 'hållde på med det bolaget sedan igen också.

L: Jaså.

John: Jag var dit. Jag gick in i Flottan och sedan - igen - till dem.

L: Och de var stationerade i Brooklyn?

John: .. Jag fick mestadels gå ut på andra ärenden för bolaget. Några besvär någonstans, så fick jag försöka gå dit och reda upp det.

L: Jaha.

John: Där det stod så till att: nere i Georgia - staten Georgia, - hade vi satt in 'en maskineri i en båt som gick utmed floden! Mycket frakt på båtar i södra delen utav Amerika då. Georgia och Alabama och Florida, och så vidare, hade mycket båttrafik. Det var billigare än med tåg. Så att vi: hade mashinery i en båt där. Och jag blev skickad ner, för 'di hade besvär. Floden

hade en ganska stark ström och den 'kunne inte gå mot strömmen med maskineriet som 'de köpt in första början.

L: Var det ånga eller var det -

John: Ja det var ånga. En orsak var 'di hade mashinery 'ifrå ett generöst bolag var att det var lätt, inte vidare tungt ång .. ång .. vad ska jag kalla det. som Ångan? ..

L: Pannan?

John: Ja. Var just högtryck, se. 250 tryck, och själva maskineriet måste också vara så att det 'kunne ta väldigt hög grad: 250 - 250 tryck; 403 grader varmt! och det väldigt stark ånga - det nästan Super!

L: Det vill till att det "håller i skarvarne".

John: Ja. Så där var en sak. Så att - så fort man vrider i stort sett på, i första början. Skulle 'di skicka mig ner 'frå New York, ner 'te Georgia; Macon Georgia.

L: Jaha.

John: Jag kan beskriva något om en båt som gick för **just** den floden och varför den måste ha så lätt maskineriet. För att floderna var inte mycket vatten.

L: De var grunda ja.

John: Båten i sig själv var 148 fot lång och 58 fot bred - men den 'kunne inte ha mycket drag. Vad heter det på svenska?

L: Ja alltså: - ja vad heter det!

John: Well. - draft; heter det på engelska.

L: Ja Draft. Draft: på engelska. vad kallas det?

John: Ja på svenska jag kan inte säga. På engelska heter det: draft.

L: Draft ja.

John: Som en stor båt på Atlanten, en 25-30-35 fot.

L: Men de här båtarna, de sköt andra pramar framför sig? Eller hade de last också?

John: 'Di hade last.

L: De hade last också.

John: Bolaget frakta spannmål och så vidare 'ifrå - 'ifrå tidvatten upp, 400 mil 'ifrå saltvatten, upp till Macon, Georgia. Båten, som jag säger, 148 lång -

L: Och 58 bred.

John: 18 tum vatten.

L: 18 tum!

John: 18 tum. 18 inches.

L: Det var inte mycket det!

John: Nej! Det måste vara så mycket, för det var så grunt.

L: Ja, jag förstår det.

John: Du måste ha - lastmaskinerier och - allting måste vara last på den se.

L: Jaha.

John: Ja. Så; det var en ovanlig båt.

L: Det förstår jag att det var.

John: Den var särskild. - Särskilt. - Särskilt byggd för -

L: Ja det var specialgrejor, alltihop.

John: Ja. När jag kom dit så var det någon ingenjör på båtbyggeriet som nästan samma ålder som Jag, för jag var då - tänker jag - en - .. 1916. Ja - Jag var 28 år, 27.

L: Fortfarande ogift? Du var inte gift då?

John: Nej nej. Nej nej. Nej nej.

L: Nej.

John: Så att - Efter provkörning först - insåg jag att det var inte nog kraft 'te motorn se. Så vi skulle få en nära om likadan ångpanna. 'Maskineri' utan ångpanna, det var bra, men inte nog ånga.

L: Inte nog ånga.

John: Inte. Nej. Och då fick 'di lov att 'di skulle få den i sex veckor.

L: Jaha.

John: Och det här var på - på - tidigt på våren, inte långt efter nyåret, jag gick ner. Och vi fick lov att 'di fick behålla mig i sex veckor. Så den som var president för bolaget som hade båten hade ändrats om. Den andre hade gjort fel, så han var out. Out out! Jag fick en annan. Han sa: "Stannar Du här i sex veckor, så allt blir klart som Du kom hit för? Och Du får bo på hotellet - och - mat och allting där. Bara stanna. Sex veckor". Åtta månader!

L: Åtta månader.

John: Åtta månader var jag där - och vänta. Se 'di hade börja kriget och han lova på sex veckor, men han 'kunne inte få material och så vidare. Och det gick.

L: Vad gjorde Du under åtta månader?

John: Ja, vad 'kunne jag göra? Jag just gick ner till lokalen, inte långt. Gick ner och 'di hade, besättningen som 'håll tillsammans till den var färdig.

L: Åtta månader!

John: Åtta månader - var nog september - tror jag. Jag gick ner, inte så väldigt långt efter nyår.

L: Det var en lång väntetid! Hur gick det då?

John: Jaa. Efter vi fick det andra maskineriet var det starkt nog 'te och gå.

L: Jaså.

John: Ja.

L: Så det blev förbättringar.

John: Så då gick jag 'bak 'te New York igen.

L: Till New York igen.

John: Ja.

L: När kom Du senare tillbaka ifrån New York till Cranston?

John: Ja - jag var borta därifrån - när jag fick slut utav arbetet från fabriken. Det var en annan pojke med som hette Blomkvist; Benny Blomkvist. Han arbetade också. Han blev avlagd på samma gång se. Så vi gick tillsammans, gick ner till var båtar kom in i Providence, en lokal var sjömän samlas ganska mycket. Och vi gick dit - mera för nyfiken, än något annat - Benny Blomkvist och jag. Och då var det någon som kom uppifrån Newport som ville ha fyra unga personer till besättningen som 'di hade, på en '#jak' - sjögående yacht. De var stora på den tiden. Hade 'di rike: som Van den Dors och Astor - och - alla - 'di hade stora stora lyxbåtar, väldigt stora. Stor omsättning 'di hade. Det var 'di rikaste i Newport. 'Di hade. Det var en First man som ville ha fyra. Och Benny sa: "Går Du, så går jag". "Okey". Jag sa "Ja Jag går". Jag var 16 och ett 'halv år då. Det var 19- 1905. Nej. Det var 1907!

L: Ja, jaha jag minns det. Det stämmer. 1907 ja.

John: Ja. Ja. 1907. Var jag 16 ½ år. Stämmer det?

L: Ja, 1888, det är tolv. Ja! 1907.

John: Jag var 16 och 'en halv år. Så att: Vi stämde möte där. Vi skulle vara där 'bak 'klocka' 4.

Och - jag gick hem, för att mamma kom 'bak: "Du får inte gå själv! Du får säga till pappa!"

Jag sa: "jag har fått att jag ska dit 'klocka' 4. Jag kan inte göra något annat se"!

L: Hon tyckte inte om båtar.

John: Va?

L: Hon tyckte inte om båtar!

John: Sedan jag får lite underkläder och så vidare och så. Altet. Och gick. Och; Benny, han hade inte fått för sina föräldrar! Han fick inte gå!

L: Han fick inte gå.

John: Så jag gick ensam.

L: Jaså, han fick inte gå.

John: Men det var två till 'därifrån', inte långt 'därifrån', på båten - se. Och det var en sån där lyx båt. Båten hette Apache och där var - den som var framför the New York Yacht Club, commander för yacht-klubben se. Så att båten bar. Number one båt. Hörde till alla 'di store, som hörde till 'di rikare där nere. Den störste båten var; 350 fot lång var den,

L: 350 fot!

John: som hörde till Morgan. J. P. Morgan.

L: Ja.

John: Den var 350 fot lång och - - och olika. Så! Såna stora båtar hade 'di!, 'di rike, se! Oj oj oj!

L: Vad bestod Ditt arbete i?

John: jag - just varpa i - sköta om. Den båten hade - vad 'di kallar för Full off - med Yarlamsb.

L: Ja.

John: Seglar. - Du vet: vad Yarlamsb är för någonting?

L: Ja ja, just ja.

John: 'Di två förste masterna hade fem - fem jarlamsb, se - på Var. Och sen hade de 'en stor segel den andra. Och vi - sköta om - och sköta om seglen och klättra opp.

L: Du fick klättra upp ja.

John: Klättra opp till de här. Men; - jag fick inte gå högre än nummer ett.

L: Jaså.

John: Nej - det måste vara mera att - mera som -

L: Erfarna - ja.

John: Ja, just, som, säkrare opp och så.

L: Jaha.

John: För den högste däroppe, det var **fem** - som jag säger - såna yarlamsb.

L: Det är högt.

John: Och det var ju så 'di 'kunne få tolg hålla. För seglarn måste dras upp och 'kåstas upp och vinnas över the Yarlamb - se. Och - Våldigt. 'Di måste veta vad 'di gjorde - se. Dom måste dras upp och Kasta sig upp, på själva där och - och - 'di inte - kom inte till - hellre vänta - kom inte till ankare. Ja.

L: Hur långa resor gjorde de båtarna?

John: Väl. Den skulle gå 'te England, men det blev sån storm, så vi måste ta in i the Azores - några öar som hör till Portugal. De är belägna söder om än England. Det var så långt vi gick - och 'bak igen.

L: Tillbaka igen.

John: Ja. Det skulle ha vart en cup körd emellan 'di store båtarna.

L: Jaha! Och Du var med över på en sådan resa!

John: Va?

L: Du var med på en sådan resa då!

John: Just det. Just det. Men; när vi kom 'bak sedan 'te Newport så sluta jag opp med det. Det var lite för - lite för svårt.

L: Lite för mycket ja.

John: Fyra timmar måste arbete och fyra timmars sömn. Men hur mycket tid hade man då? om man skulle äta i mellantiden? Inte någon. Det var för mycket. Och så var det inte så vidare bekvämt heller se. Nej. Så att - jag sluta opp.

L: Du slutade upp med det.

John: Ja.

L: Men; när Du kom åter ifrån New York, Du var 28 år gammal då. Hur gammal var Du när Du gifte Dig?

John: Du talar om nu när jag kom från Macon Georgia?

L: Ja - Macon Georgia - ja.

John: Well. Bolaget, som jag var med, hade en plats var 'di byggde sina saker - och Dit kom jag. Och det var norra delen utav New Yorks staten, nära Kanada-gränsen, nära den - se, i New York-staten. Dit var jag.

L: Vad hette den platsen?

John: Det var - ligger inte någon stad där. Mera nära gränsen till Kanada. 'kunne heta Wachasiom. Det var En fabrik - utom den låg det inget. De har byggt automobiler där någon gång se. Ja.

L: Hur länge höll Du på där?

John: Well. Kriget hade brutit ut under tiden se.

L: Jaha.

John: Så att: jag gick då. Fick arbete på bolaget the Standard Oil of New York. De hade många tankar.

L: Så då arbetade Du där.

John: Ja. Då var jag där så länge kriget varade.

L: Jaså.

John: Och sedan så - efteråt - gick jag till en 'utå' dem som hade mig anställd i första början, som hade gått 'bak till staten Washington; och Seattle. Och han ville att jag skulle dit. Han var uppfinnare. Och han hade en idé om en ny maskin, som skulle begagna både ånga och gasolin. 'Explosionen som 'di bygger. Jag menar: explososionen som 'di gör byggdes upp med ett tryck med en fjäder, som öppnas upp och då gled i en annan cylinder. Och där möttes den av vatten som sprutar upp. Allting samman. Så mötte vattnet och det var själva dricksvattnet. Det var hälften .. hälften ..

L: Ånga?

John: Ja det var hälften steam och hälften ..

L: Bensin.

John: Ja, det kallas det.

L: Fungerade det då?

John: Va?

L: Fungerade det?

John: Ja. Jag var där i ett helt år.

L: I ett år!

John: Han försökte. Hela altet med en gasolin engin är ju att 'di måste kyla av den. Mycket kraft. Kan inte begagna den. Måste kylas av med en radiator. The man, that I worked for, he had patents in 23 different countries, which had patent laws, at that time, when he sold them out. In 23 different countries. (Meningar).

L: So You worked for this guy then for a hole year.

John: Yeah, a hole year.

L: What were You doing then?

John: I was working with him, all the time.

L: How big engine was it?

John: Just an ordinary engine. It was a standard engine - at that time - it was 1919, see. I spent the hole year in Seattle.

L: This guy was well to do then.

John: He had some patents that he got, that's what he lived on. He was quick. He was one of the first who developed heavy air power, for air planes. (Meningar överhoppade).

(Sekr:s kommentar: John talar en oerhört hastig engelska. Har svårt därför att förstå mycket av vad han säger och tvingas därför hoppa över en del även framgent).

L: What happened then, when You had worked a year? Did he say that he had to stop, or No more money - or? How did it end, Your contact with him, Your work with this guy? How did you quitt?

John: Well. Two of the fellows and I founded a corporation and we went from Seattle to New York. We put in 2 000 dollars a piece, I guess. And we had some things from the West coast. The West coast were ahead of the East coast in developing automobile engines. So we took us to the east, to New York - to sell. Murton Potter was the older one and (?). I came first, in January 1920, and found room for them. And when they came, hired; 20 dollars a week. That was a lot of money in those days. "To live in the quarter S:t James! We don't needed that"! But I couldn't get anything more suitable. So; they were very well fixed, I think. So, anyway: they came in January. I came first and then they came. They stayed on to August. During that time Murton Potter went by train to Seattle twice - and each time he stayed a couple of weeks there - either there were any work to do. And; the other younger fellow, he went one time to seattle and: - by the time - their money had went out, but I had made nothing commitions. The young fellow, and I, we were on commission of what we sold - see. And I had made enough so that - I hadn't paid in my 2 000. I said: "You'll get it when we commesed. I think I had - there was 2 000 - I think I had 600 more (?). The others I had made up on to commission. So I was home and got 600 dollars from my father. And then they went back to Seattle. But we had the type writer, and a desc and a few things in the office there see. How much. How much! I said: "350 dollars, everything in here". (Överhoppat). "Okey". I was in business!

L: By Yourself?

John: Oh yes. Oh yes. I stayed in New York then: from 19- .. this was in August of 1920, that they went back - and I stayed until the fall of 1922, when I was in business.

L: Jaha.

John: I was doing very well. And I said: If I can make it in New York with all this competition, with automobile stations and garages around, and things like that, if I can make it with this competition in New York, I can make it at home. So I went home and established a small company; with nothing really.

L: Here, in

John: Right in Providence.

L: In Providence.

John: Yeah. Right in Providence.

L: Your business in New York, was that to sell to other automotive stores then?

John: Selling to garages and service stations.

L: Tools?

John: Mostly mechanical things.

L: Oh mechanical things. I see.

John: Tools.

L: So the competition in New York was hard.

John: Oh - there's a lot of salesmen. They were building more and more automobiles and I thought it was a good chance to get into that. I had no experience, really, only what I got from New York. But that was a very good experience!

L: But here You had a degree in engineering.

John: Yes.

L: Marine engineering.

John: Yes.

L: You didn't need that degree to sell automotive parts though. Why didn't You go in to the merchant marines, for instance, to be an engineer?

John: No no.

L: You were not interested in that?

John: I had been down to the sea away, for about 17 years almost.

L: And that was enough.

John: I didn't want it any more.

L: I see.

John: My people were here: my father and mother were here. My sister and brother were here. (I've got a picture of them there).

L: Ja. So You wanted to come then to settle here.

John: And I wanted to settle down.

L: So 1922 then, You came back to Providence.

John: In the fall.

L: In the fall.

John: The same year that my wife came from Sweden. And in the fall of 1922 - she had been here a couple of weeks. She had two sisters here in Providence. But we didn't get married until about 16 17 years later.

L: Oh, I see.

John: We were married in 1940. And this was in 19-

L: You mean: You went steady for so many years!

John: No no no. No we parted and she says "No matter where I am. I keep in touch with my sister. In fact I'll be going to Providence, frequently" which she did. They called me up and she says: "Any time, we can get together again. I'll be back".

L: Jaha. Her name was?

John: Lily.

L: Lily.

John: L I L Y.

L: Lily, ja. And her last name?

John: .. Her last name was Holm.

L: Holm. And she came from Östergötland.

John: Yes she did.

L: Jaha. Where in Östergötland?

John: Linköping, a suburb of Linköping.

L: Jaha.

John: Ja. I know; the family, they went over to Sweden several times and every time (?).

L: So - You started the business then in Providence.

John: Yeh. I really started in 1923.

L: Did You rent a place then, or did You buy a place?

John: No no, I rented that.

L: Rented. A garage?

John: I started - more or less out of a shoe string. Because: I didn't get much money in Seattle, working on this (?) steam engine. His income wasn't just so much - and he had to pay me, I had to live, in any way. And so. So I came away from there, with not too much.

L: But did You learn anything from that experience in Seattle?

John: I was not interested in (?). I have seen so much between the other engineers, - and - Mulligan. There was no money in it! Even (?) had his patent in 23 different countries - and Mulligan had patents on a lot, a lot of things. That's what he got his income from - see. I think he invented some of the signals from the bridge to the engine room. He had some patents on that.

L: You started then in Providence with a small beginning there.

John: I started with a shoe string.

L: Did You sell whole sale or detail?

John: No I made up my mind. If I would go - I would go in the whole sale, because: I can go out of this just as quick then! But selling of my stock, if it didn't go good, I have the margin between whole sale and retail, because I wanted the whole sale. I mean; there is quite a step in between a job and a retail. It wasn't then. (Några meningar). We belonged to a warehouse and just enough money there to get it stationary. Order phones and everything. Cause: we got 1 500 dollars each in there.

L: I see. Did You start on Your own, or did You have a partner, when You started?

John: No I was alone.

L: You were alone.

John: Einar came to me when he was 17 years old.

L: 1929?

John: 1930.

L: Oh 1930.

John: Oh - it could be in the last days of 1929. That's when we had a big crash here.

L: Yes. We are coming to that later. How long time did it take for You to get more and more, so You could see it was running smoothly?

John: Well - when You start small, like that, it's tuff to break in early. I started up by (Några meningar).

L: You could actually take this machine then around to different places, and get orders.

John: Yes. That's how I started it. And then (?) making bigger. They had oversized piston rings and oversized pistons to, for that matter, both of them. So I stuck up with oversized pistons and oversized piston rings and I had sales automatically that way. And then - of course - I also had gaskets - or one thing another - .

L: You did the hole job Yourself?

John: I did - for at least five years - and then I got someone to come in. By that time I accumulated a stock: gaskets and piston rings and bearings and these - mostly engine parts - see. So I had that, if some one took a telephone call. I Had a lot of stocks, just a certain line. That was all.

L: And the one who bought from You, was it from garages then?

John: Yeah. When You first started out, It's not easy to start. You're breaking in to something; establish companies. So You have to do something that they don't do. And I started in that way by servicing and doing mechanical jobs, which I had learned pretty much from Mulligan,

on the engines we worked on. So I felt; that was the best. It was the way I started. But; I'd got all the Swedish names from the people - and I wanted them - first.

L: I see.

John: There was the Person brothers and Henrikson and Hedman; a lot of the Swedish. And probably some new, no of them in the business way - but: the Person brothers - I think I Knew three of them. And I started by talking with them and to let me do that kind of work with that I could do - and - I started in a small way. When Einar came to me, in 1930, then I had a fairly good stock of fast moving Ithems: like gaskets, and pistons, and piston rings and bearings and all such things. It's another thing. I don't think I want to get in to it. It will be a too long story.

L: What is that?

John: Well. -

L: Give me a little short of it!

John: When You get a bearing that heats up (? Överhoppat långt stycke).

L: So You were in business then!

John: I was in That part of the business.

L: How could You get the materiel? You got it from Mexico You said?

John: It came in, 400 pound a barrel.

L: So You used quite a bit then.

John: Well - You had to buy it that way. That was the hole thing of it. It was a small operation, in a way.

L: But it worked.

John: Oh yes. The first fall - I think I went by train - I think. That was in the fall, until the spring. When I went back the second time, it was 13 weeks I think, then I had my own little run about car and I was more on a summer time job - see. I started in the spring and stopped in the summer.

L: Who was running the shop in Providence when You were on the roads?

John: Well! I'll tell You. This is a story! I made it in a basement in New York. I made it in New York for; - at least, a year.

L: So You bought small cannes then. How much could they buy then, when You sold it? You didn't sell it in gallon?

John: No no. Two auns cannes.

L: Oh two auns cannes.

John: It was for that metal.

L: You put the labels on - and everything, and Your name and address there.

John: I'll tell You what I did. I sent out 100 000 circulares. Seven mail bags full of circulares. You can buy a listing of garages and service stations. And I mailed 100 000 circulares to seven mail bags, to fill it up, to send it out!

L: How could You get money for the mailing and all these advertising?

John: Money?

L: Yes. It costs much money to print 100 000 circulares, to print them and mail them out.

John: That's another story! To Texas millioneres wanted. If I get in it, it will be no end!

L: Two Texas millioneres. They backed You up.

John: They wanted to crack oil. (? Lite överhoppat). They can't use it, because they had to heat it up for to flow. But if they can crack that oil, so it get fluent, to flow, so that they can use it. They wanted to spend money to do it. Well. This particular - if you want to call that - boiler - or what ever You want to call it - steam making apparat - we had that. The water came from the top (? En del meningar överhoppade).

L: How much did they offer You?

John: 100 an hour.

L: 100 dollars an Hour.

John: Yes.

L: And that was back in 19-?

John: That was -19- .. Let me think now. This was before I went to Georgia. I would say; - in 1915.

L: So that was a risky job. There was a high pay!

John: I'll tell You what I did: They had two pumps. First for the water; (?) water. And the other pump, this is a high pressure pump, because: it was 250 pounds - that's quite a big pressure. Very substantial pumps. So there was one pump for the oil and one for the water. When I gave them the signal, that they could shift from the water to the oil, they would close one and open up the other one and the oil (?). In the meantime! a tank car came in on the railroad track, along the side there, with the crud oil; with the heavy oil - and another railroad track on the other side, after it got through the boiler, made into gas, to condense it again. And then it flows in there, in to another tank car - the new oil. (?En del meningar). And then I was all by myself. It was crazy, the hole thing! But - anyway - it worked out fine.

L: It did.

John: Yeah it worked fine. They had a plant and they wanted me to come with them, there was some place in Louisiana, I think. I looked it up on a map. They were building ships too - this wooden ships. They talked about wooden ships. That's what Mulligan figured, that: after the war was over, they couldn't use these wooden ships - because they had big (?) boilers. And after the war was over, it was too much space giving up to boilers and moisture boilers. He figured on these little units for gas steam. He could put them among shelves out there in the engine room - the way that the boiler goes - completely - and have these little units there, to run in. No boiler room. Everything was figured out, if it all worked out. So - anyway - we started to test there. I was in front there and I was testing it. (? Mening). And it worked out beautifully. It really did. I was testing and it came out a beautiful gas and then it turned on to big condenses, in other words a big (?) with cole water in that and the gas flow into there and condensed back to oil again.

L: You cracked the case then.

John: Well. They didn't want to furnace the money.

L: Did they buy stocks in Your company?

John: No.

L: Did they help You off later on when You sent, when You sent the 100 000 mail all over?

John: They would give me any job I wanted for them, and the ship building plants that they had.

L: I see. But You wanted to be independent.

John: I wouldn't go down there. I looked it up on a map. It was really a pest hole! Not healthy there, at all. It was a river bank there. In the Navy, I've been hold up one time by a small river in south Carolina and I don't like those back creeks there, or rivers there. They're very unhealthy.

L: Oh, I see. I see.

John: Well - I wouldn't go with them. I wouldn't go with them. I wouldn't go with them, no. They would give me any kind of job. They ment well, I'm sure they did

L: When You sent out these 100 000 mailings, did You get a good respons then?

John: Somebody was comming there and demonstrated. People will not buy Too much on the circulars.

L: They want to see how it works.

John: Exactly. I was going to one city. In the forenoon I was going to the best service stations: Cadillac or - at that time: (?), - and Nash was quite big, Cadillac mostly, and demonstrated - see. (? Några meningar).

L: And it was no one about You to have this formula? You were the only one?

John: No no there was five of them!

L: Five of them.

John: Yeh - eventually. Eventually it was five. But then - one company got the patents of it - and that's how I broke up.

L: You couldn't continue then?

John: No. They closed everybody up, so the one company had it.

L: I see. But it worked fine though?

John: As far as I know - they talked about the 5th Avenue Buss Company in New York, they would sell up a series of mashines to grind the (?) (? lite överhoppat). The 5th Avenue Bus Company was a big company. They had busses in every direction in New York. An Awful lot of work. I was in there quite a few times. So that evidently they went to get up the patent. I didn't know How to do it. I really didn't know.

L: What was the name of this powder?

John: 100 Percent. 100 Percent Bearing Company; - and that's all. 100 Percent Bearing - see. (?) think we could have a better name, but That's how I named it.

L: 100 Percent. Jaha. After that You came back to Providence again.

John: I took it from New York. I had a basement. Some people, that i Knew, they had a big basement and they said: You can use that. I would say that: It was a lot of cleaning to do afterwards. When I got to Providence, my folks had a place out in the country. My father had retired from being working so much and into a farm. He wanted to live a different life in the country. there I (?) in an old hen house!

L: You had to mix it?

John: No no. The popping of it. It had a pop, like popcorn, see, to get this case of (?), You couldn't see it, the grains were so small, like just powder, but; Never the less it was sharp edges.

L: Was it a dry powder?

John: Dry, - and fluently, But; we put oil over it.

L: I see. You made it, like a paste then.

John: Yeh exactly. "Take the baring" I'll say, "and put a little powder over there and a little oil, mix it up and then close it up, and then grind that away. I could devastate it in a **minute** with that method! And most of the time, when I went to (?): "Yeah - it's something we really need" "And;? How much"? I says: "All I can do is to take an order, and what's whole sale, I put it through. And they say: "Well - We buy from So and So. Whole sales". And I had these orders. I had the different endoresment from: the Catholics in New York and I had this Water Departement, and all these things. And I had **really** a good stuff to them and there was no trouble to sell it to the garages; because they saw the demonstrations,- and jobs - saw the orders; and that was all to it. How much. Too much of those.

L: So - You had to sell every day then? As soon as You had demonstrated, You had to sell. You never failed then, - in other words.

John: No! I got an order from the Water Department there, and I took them to the job in the afternoon! In the forenoon I would go to the garages and in the afternoon I go to the whole sale. Well - I was going for the best one - anyway.

L: Were You staying in hotels?

John: I stayed a lot in the YMCA-s. Because; when I was on these trains - they had these Pullman's - You know. I was going from Cincinnati to -- .. well.

L: Columbus - and Cleveland - and Youngstown.

John: Well. Youngstown was the biggest I used to go.

L: To Pittsburgh?

John: The big cities: Cleveland and Cincinnati. I was travelling along the Mississippi river.

L: Toledo? Daytona?

John: I went to all of the big cities. Any cities over 35, 40 000 I went to. I was really on the roads, continually, not back at all for 12 13 weeks at the time.

L: Did they pay You by month?

John: No. They ordered in to Mr John Milton. It's all a story, in itself. To get him as a partner, he didn't know anything about it. And I wanted - so much money for myself, for development - and So much to share in the proper. It's not easy to get money! He was there. It's an own story again. When I came back from my second trip, he was to go out, for at least a sex weeks trip, or something like that, four weeks, mabee sex. Mostly in the east: we stayed in the New York state, New Jersey, for work. A man could do it and he came back, if he wanted, to hes home; mabee a couple of days on the road. But then, when I came back, I said: "Now, John; John Milton, It's Your turn to go out"! He said: "Must I go out"? I said: "You know, as You came with me, that You will go out, when I got back from my trip". He was a good tennis player. He was a college man, by the way. He said: So he says: "I've got to keep this tennis things. I've booked in there with this man. I can't go"! I says "Okey". So: we both sat there, for about three or four months and repeted the orders - we shifted out. And I wouldn't go out again, because: I was really tired. This was in New York. I went to Rhode Island, to where my people were, and then we continued making it. But: if You don't keep after things with competition - Forget about it!

L: What kind of feeling did You get for a companionship? Were You afraid to have a partner?

John: You mean?

L: When You started in Providence. Would You try to do it alone then, instead of having a partner? You got tired of partnership I suppose.

John: Well we desolved that.

L: You desolved that. But then, when You started up here in Providence, You didn't ask for any partner any more?

John: No no. (Överhoppat). A good thing when You got out, You forget it afterwards, because: I was tired, very tired of being on the road. I was happy to be home.

(Band 3, sida 1; i början, en del text överhoppad).

L: Did You save a few cannes of the formula?

John: No, I have not even the circulare. I don't know what happened. When we broke up our home in Rehoubet, in Massachusetts, - after my father died; my mother lived on there for awhile. I got married and my brother got married for the second time and my brother in law, they cleaned everything out. They throwed everything away! They didn't want that. They didn't want that. And I didn't get a thing left of it. I don't even have a circulare! It doesn't matter, any way.

L: You were tired, in any way, so You didn't care about it.

John: (Mening överhoppad). If You don't keep after a thing, it'll die a national death. No recompetition see.

L: Could You have taking out the patent of it?

John: I think that they had the patent a couple of year before I was there. It takes time to get a patent. They had to look out so many things, so I doubt very much. I had no idea doing it anyway, because I had not the original of them, see. I had bought the formula myself. I had missed that. I didn't do any developing of it.

L: So - what did You do then?

John: Well I had the business going at that time. This was a little side essue, but it did help, in the beginning, to carry on and add to my stock of automotives.

L: But then You had the Depression on Your neck.

John: It did hit. It came to me after the crash in -29, October -29 was the (?) crash. And he came to me right after that and we just had enough for sandwiches - I Guess. You had to be very careful.

L: You didn't lose anything on the stock market though?

John: No, I wasn't at the stock market at that time.

L: You didn't have stocks - or anything.

John: No.

L: Did You have Your own house, at that time, or did you live at home?

John: I wasn't married, so I Lived at home.

L: You lived at home.

John: My father died in -31, so my mother was a widow and I lived - most of the time - I mixed up the harder winters; - I lived up there in Rehoubet - with them. The winter time, it was pretty severe, it sticks out in Rehoubet. Do You know were it is?

L: This in Massachusetts?

John: Yeh. And I travelled - as a rule - the coldest months, I was in Rhode Island.

L: I see. Jaha.

John: But the business was getting bigger, all the time.

L: It was!

John: Well - Sure - we were growing!, even during the Depression.

L: Every one needed a car.

John: Well - if they could aford to run, they ran it. But the parts was hard to get! But; we had a credit (? Resten av Johns resonemang).

L: Credit rating?

John: Yes - on the credit rating - and the fact that we had a cash reserve! Well. I don't want to talk about that, because: Erik can tell You more about that.

L: So You added in more and more people then, even during the Depression? Or: did You and Einar work for Yourselves; or How did You do?

John: I rented from a man, that had a space: they had a tailor there - and a car renting place, so I could expand. Originally You got a small place. The tailor moved out - - and I got hes space - and this space - and this place. So; when Einar came to me, I had a fast stock - at that time.

The same morning! I came in. A man - at the door. And I saw him. He says: "I just bought something" he said, "bought something cash". I wanted to see the cash, so I rigged up the cash sale: nothing there! So I said to Micky; hes name was Micky Carlson, I knew the family well. I said: "Micky. Were is the money for this cash sales that he's talking about"? "I just should rig it up. I forgot about it"! I know that he didn't forget about it. So I says: "Micky! I know You're family - and I know You, - but Your out. Out Out! out"! i said. "I don't want to see you any more! Out! He was a friend of us. During the Depression he was happy to have a job, and then he was going so and so. Because; I went afterwards to the man and verified everything

that he did and said. It was a cash sale. Yeah. He couldn't stand for it. He was a friend. He was a friend.

L: So You couldn't trust him though. So then You hired Einar.

John: It happened that he came in the same day! The same day he came. I said: "You've got a job". and; I couldn't have made a better choice.

L: It was 1930?

John: It was 1930. All right. We stayed on there. The Depression came on and there were more and more proclosures and mortgages, and one thing another. (? Lite överhoppat). So. - He had a place, right along the corner, on Jackson street. He asked if I would like to see it. "I've got a place there, if You're interested in it"? I says: "Well - I'll be interrested. Sure". I was paying 110 dollars a month for the space that I had, which was a lot of money for the low Depression days. It really was. I was paying, because: everything was there - and - that was it. So. In fact. So he showed me the place. It was a building: 130 Ft from one street to the other - back. It was only 30 Ft in front of it, but it was deep, and had a wonderful basement - and all in all - it was very suitable for what I wanted - exept I had to put in a display window. I may have a picture of it, I'll show to You anyway! So: I said: "How much"? "Well" he says, "it's a mortgage there of 56 hundred; 5 600". Am I right to saying that? I think that's what it was. No no! No! I think the mortgage was about 9 000, or something. But; - I could have it for 56 hundred a month! That was supposed to be the mortgage payment. "Just take over the mortgage payment that the other man has, that he defaulted on". He said: "You could take over the mortgage, what ever it is - and the payment is 56 dollars a month. He says: "Touch the principal - and the rest of it is mortgage rent".

L: 56 dollars a month!

John: 56 dollars a month.

L: It was only half from what You paid in the other place.

John: Exaktly.

L: And also bigger.

John: Yes! and I owned the propperty too - You know. It was - as I say - 130 Ft to the next street! It was really a nice piece of propperty. (? Lite överhoppat). So I bought it - sure. And - I had to pay it off in a couple of years - less than a couple of years. Then I was in my own building.

L: What did the (?) say, that charged You 110 dollars a month for the other place?

John: Oh I don't know.

L: You just moved out then?

John: Well I told him. Naturally; what could he say? So - that was a good break.

L: And there was the same address as today?

John: No.

L: No?

John: No no.

L: It was a different place?

John: Oh it was differenties all together. No. The city of Providence took over a big section on the south side of the freeway. The city took it over, in any way, I wouldn't say what they call it now. Everybody that owned property there had to even move out or come to subsettlements. But in some places, You couldn't stay. They had plans for that. And were I was, was very closed in to the center of the city and they had plans there for apartment buildings and they put up **beautyful** apartment buildings there. The first one they called the Executive apartment building, beautyful, it really was. They had plans - and nothing You could do about it. Only get to a settlement - what they would give You; for Your property. Well in the meantime, I

have added, from the Original building, next to, on Jackson street, right the other side there - was a sex room apartment building upstairs - and three stores on - on the ground floor. I bought that. That went up to Carpenter street. Next to that, on Carpenter street, was a 17 room building, that was let as - as a roaming house. Before that, I had a liming street and the fether part of the building on the other street, there was two buildings there. I told them (? En del meningar överhoppade). In the meantime, they had an apartment building, that went up to the next street - and then the 17 room apartment building. A good parcula, it was next to the freeway. So: when the city took it over, they had takeen over: my building, the apartment building and the 17 roaming house, that was there (it was some Irish lady that rented rooms there). And; Now I would be graiftful to get something next to me, if I could make something of it. So - I got a good settlement for the hole thing.

L: The city of Providence settled it then?

John: Yeah - they took it all over. I'd got a good settlement for the furnitures in the apartment house - and things in there - which was **very** little, because it was left by a week. And I was fortunend enough to have a barber on the street there; the stores - the barber had a shop there. He was there on the Saturday afternoons - and the Sundays. And this weekly business - You had to be very careful - because: they got behind You - how to get the money. But he was there and He was collecting them for me. Because; most of them wouldn't be there at Saturday afternoons and Sundays. So - I came out very good. I'd been lucky all the way through.

L: That's when You moved to Fountain street then?

John: That's the Fountain street propper I am talking about.

L: Oh, That's the one.

John: The Original building and the (?) store roaming house building. The other two buildings in the back had been turned down - and they made a parcula out of it.

L: I see.

John: I had a good settlement.

L: You continued then during the hole Depression though.

John: Oh yes. Oh yes. In fact: we prospered.

L: During the Depression?

John: Yeah because our credit rating was good. We could get things, when some other stores couldn't get it. I know that. I know the others were in trouble. We had a good credit rate, so we got merginized. Some people, that's payment could be doubtful, did **not** get us.

L: How many did You employ then?

John: Well. When we moved in to the building, I think I - - I think I have a picture of us - somewere - - I think we were only sex on the picture, I think. There was: Einar; Einar Nelson and George Sullivan. George Sullivan is another one. The name of the company; afterwards, when I put Einars and Sullys' name in there, became: Werner & Sullivan & Nelson. Before that it was: Werner Automotive Supply Company. That was incorporated also for a number of years. But the new company was incorporated - and George Sullivan and Einar, I gave them a collateral stock. I felt they were intitled to it. Because; - in the meantime I was going in to other things. If things were going good; why interfer?

L: O I see.

John: I started going to spend the winters in Florida - in 1947 - see.

L: So You left then in the hole winter.

John: I left to them; two boys and a book keeper, to keep on going. There would be - mostly in the 40s I would say. They took over more and more in 1940 and -47 it's the first year I went to Florida for the winter.

L: You and your wife stayed the hole winter in Florida?

John: Yeh the winter months. The winter months. most of them. We spent more and more winters in Mexico. Yeh.

L: So You stayed there on vacation then. You didn't do anything down in Florida?

John: I did a developing there. I bought a part of a point that stuck out in the South Water bay. I bought the south side of that point, that stuck out there. Well, it was a mangrove swamp, that was what it really was. Do You know what mangroves are?

L: Yes.

John: And - and -

L: You developed.

John: Well. It was a mangrove swamp, it was what it really was - see. Do You know what mangroves are?

L: Yes.

John: They're growing in the water - and all that. A part of it was On the water. But I got it reasonable to put in a sea wall. So I put in 900 Ft of a sea wall. Do You know which they are? Big sections - things there.

L: Yes.

John: Put it down. So; I sea walled my part of it. And I got a (?) who came in and they pumped from the bottom of the bay, to fill it up, even. And I made house lots of it.

L: Oh, I see!

John: which I eventually sold - and built my own house. I had a house built by a Rhode Island-man, that made this home in Florida, of ceder; out of ceder wood. It was unusual down there - see. Most of them are blocks - single blocks. So: - eventually, when I sold it - I sold it in 1957, yeh, when I sold it, I got a very good prize. That's the best buildings! of ceder! You couldn't get anything better, so I got a very good prize for that. But in the meantime, i had also made a little yacht base, at 40 Ft, by 80 Ft long. I intended to have a boat there, and also have something to sell. And there was also a sea wall around. So it was a nice piece of property.

L: And that was in Sarasota?

John: It was in Siesta Key. It's a part of Sarasota.

L: Right on the water front then?

John: Right on the little

L: Lagune?

John: No. Little Sarasota Bay. Yeah.

L: So - You went down to Florida in every winter then?

john: Every winter, except when we went to Mexico.

L: And they ran the store up here?

John: They were doing fine.

L: By that time You had a lot of people employed then?

John: Well; - more and more, all the time. If it's going good, I'll leave it alone. I was away to much. In -52 I went to Sweden and spent three months in Sweden in the summer time. You have to had good help and I had good help; and I knew them well enough to leave them alone. And; I did. And they did it better than I could have done.

L: They paid off.

John: They did, I will say so. I had Einar Nelson, and George Sullivan, and then a good book keeper. The man, that comes, and works there now, he did go to work for a new company. He comes here two or three times a week and work for me now. He takes care of my financial

affaires. He didn't go with the new company. He's retired more or less. So; he give me a lot of time with his help.

L: So, moneywise, You made pretty good in development in Florida then.

John: Oh yes. I did real good. The sea wall, and fill in it all, and make house lots of it out of it, now and then. In fact: when we left, in '57, we went to Mexico. There were some property there, on the point, and the lots were a little bit too short for the specification. New specifications had been made up. (? halv mening) and he paid me a good prize for it, and that was it. And I was out of it. But Lily and I took an evening course in Spanish, in the Sarasota High school, for three months, before we went to Mexico. We were

L: You were prepared!

John: Well. Nothing else to do, why not do that!

L: Did Your wife take any interest in Your work?

John: Not at all.

L: Not at all.

John: No. But when it comes to having a home, she got all to say. Before I built. You've been in (?) house?

L: Yes.

(? Några ordväxlingar om ett hus + några personnamn. Utelämnas pga okunskap).

John: Yeh. He bought it from me.

L: I see!

John: Didn't You know that?

L: No - I didn't know that!

John: He should have said that.

L: Well - no. We decided to not talk about things like that.

John: Okey.

L: I see. So there was Your home then, with Your wife.

John: Yeah - I had the house built. I bought the lot and had the house built in 1949.

L: Jaha. I see. That was the first house You bought then, because You rented when You were married?

John: No. We had another house, on the west side of the (?) lake - see.

L: Jaha!

John: You saw that water there?

L: Yes.

John: All right. It was in the end of it. That was the first house we bought, we bought it in '41, a small one, with just one bedroom. Just a small one. And we lived there for nine years, until 1949, we moved in to (?). And that was our home; from '49. to '83: 49 -59 -69 -79; 46 years.

L: When You decided to get married, it was 1941 You said.

John: 1940.

L: 1940.

John: Yes.

L: Was she working here in Rhode Island then; Your wife?

John: Yes, she was then. She came back. She had two sisters here and we kept in touch all these years, because she came to Providence frequently.

L: And she was living: were?

John: I believe she was working pretty much at the (?) school. She took a course in Sweden. I think she had a scholarship in Ericssons K oksskola, or something like that. She went to Stockholm. I think she got a scholarship to go there when she was about; at least 17, or 19, 18, she could have been 17 years old - or something like that. She was employed, I think, on Operak allaren. She was helping with the menus - and things like that. But; she ended up being a hostess. Operak allaren (?) to the Swedish cabinet ministers and riksdagsm nnen and - so on. Accidentally she ran into something. There was telegrams, I think: it was on her 21st birthday; either her 20 or 21st. Telegrams from some names. There were cabinet ministers, and so on. "Congratulations on Your birthday". She was very popular with them, she was. She was good looking and had a nice way about it.

L: Where did she work here, before she married You? In New York?

John: She was on Long Island. I never questioned her much. That was Her business. She kept in touch with me and: that's all. The agreement was to keep in touch with me. But; in Providence she worked at the (?) school in some time, also in that department: in menu planning and; whatever it was. The details, I don't know.

L: So You married in 1940 and she came here to Rhode Island then.

John: She came in -39, I think.

L: You didn't have any children then?

John: No.

L: No.

John: She was on the 43, and I was 51. But we were friends from 22, we really were.

L: Many years. Did You marry in the Covenant church?

John: Yes we did.

L: In the Covenant church.

John: Yeh.

L: In Cranston?

John: No. In Massachusetts. Because: I lived with my mother, in Rehobeth.

L: Oh - it was a Covenant church there?

John: No! but closed by. There was a Covenant church there, in any way. And she attended the Missionskyrka; very similar, in Sweden, so that was agreeable. So - we had a party - not too big party - for relatives and friends - including my mother; she was 76 years old. She also went. We went on the service, it was in the (?) of the church for that matter. It was not a big wedding. It would be foolish to have a big wedding. But we had a quiet wedding and then we had a wedding party at one of the better restaurants in Massachusetts, closed by there. The party broke out after the reception in the restaurant and Lily and I went on to Boston.

(En del  verhoppat).

L: What church did You attend after You came back?

John: I didn't attend any.

L: You didn't attend any.

John: No. I was a member of the Salvation Army Advicery (?) and I have given money to the Salvation Army when they moved into the (?) quarters. Not a big sum, but

L: Was it a Swedish army?

John: Swedish, Oh, yes. A Swedish section. At that time, they had a Swedish core practically. Now, I think, they're merged pretty well with the

L: With the American.

John: So; I don't go to any church. Do You?

L: Yes, I belong to one. I belong to the Swedish State Church. You know: we are all born into it!

John: No, I don't believe in churches. But; some of my best friends. You've met .. what's the name of the pastor in the Pilgrim church now! ..

L: Ryden?

John: Hes name is Lundqvist?, isn't it?

L: Lundqvist, it could be. I don't know him.

John: You have never met him?

L: No, I haven't met him. There was another one. There's the Pilgrim church in Cranston You mean?

John: Yeh. No - in Warwick. The Pilgrim church in Warwick - Yes.

L: I can't remember. The pastors I remember, there were the one at Gloria D and in Barrington was Ryden. In Barrington, Rhode Island. Hes name was Ryden. Rydén.

John: Rydén.

L: Ja. I don't know if he is there now. I was there 1973, many years ago. So I don't know who is there now.

John: I don't either. I'm very friendly with the retired minister from the Methodist church. In fact, he was here yesterday.

L: Oh - I see. Is he of Swedish background?

John: No, he is not Swedish, but; - it was a Swedish congregation. (? En del överhoppat).

L: When did You join the Wasa Order then?

John: Well - I joined the Wasa Order in 1905, when I was 16 ½ years old. You had to be 16 to join.

L: Was it Johan Bannér?

John: Johan Bannér (?).

L: You are an **old** member then, from 1905.

John: Yeah. Yes, but after I joined the Navy though, I was away from it. They crossed me off. And when I came back, I didn't want to go back to Johan Bannér. The most of my friends - that I knew and wanted to be with - more or less - belonged to Excelcior. So I joined Excelcior. (? utelämnat). I did ask some of them in the Johan Bannér to try to have me. I would pay my dues for those years I was away. But; they were a little jealous, because I belonged to

L: Excelcior.

John: Excelcior. And the block master said. No. There will be the Swedish jealousy, or something. (? Lite överhoppat). That's one thing with the Swedish. They are very jealous to one another.

L: When the immigrants came together, in the early 1900s, did all the Swedes stick together?

John: Did they stick together?

L: Yes.

John: I wouldn't say so.

L: No.

John: There was always jealousy between them.

L: They were individuals then.

John: I would say so.

L: Because; the Italians and the Jewish, they always stick together.

John: They have troubles too.

L: They have!

John: Sure.

L: So it's not through then?

John: No.

L: You mentioned Hellsing, for instance.

John: Yeah.

L: He was a Swede.

John: Yeah - he was a Republican.

L: A Republican.

John: Yeh. Rhode Island, back in the 10s and the 20s was pretty much Republicans. And most of the Swedes belonged to the Republican party.

L: Even the workers?

John: Oh yes.

L: Your dad worked in the screw factory and he was a Republican?

John: He was a Republican. Oh yes. Most of the Swedes that came here joined the Republican party.

L: Why did they do that?

John: Well. I don't know why exactly, but I guess their lives, what ever it was - they were not radicals. The Democratic party in Rhode Island had a terrible record in any way.

L: They had?

John: Oh yes. It's the only state in the union - they had a law that paid the strikers money for striking.

L: You mean: the state paid them?

John: Yeah. (? En del överhoppat).

L: You became a Republican early in Your life?

John: Yes.

L: Your father was a Republican?

(? En del överhoppat).

L: So Hellsing; he was a Republican and he was the attorney general?

John: Yes he was.

L: It's the highest post any Swede was comming?

John: Well - I think that's the highest post any Swedish held in the state. I think the attorney was the next to the governor.

L: Did You know him personally?

John: He was the one that got me in to various. He got me in to Majblomman, he got me in to the Swedish American Home here, and I don't know. He always wanted me to join some other things; things that He was interested in.

L: He was older than You though?

John: Oh yes.

L: Much older?

John: Oh yes. He's been dead now for, at least, 12 14 years.

L: Majblomman, You mentioned about that.

John: Yes.

L: That was for the senatorium in Engelwood.

John: (? Överhoppat). He would send them out to all the loges and churches that they had on the list, where ever they were. He was originated in Sweden (? Överhoppat).

L: But they continued for several years though?

John: Oh yes, Oh yes. I think it was a period of at least eight years.

L: So You were out in Colorado too, to visit the home?

John: Yes.

L: That was for the hole country. Did anybody from here go there, to seak help, for TB?

John: I don't know possibly. Professor Ekström was (?) of it and I'm not sure that he did. no, they just made it, and sent the profit over to the

L: To the sanatorium.

John: Yes. They called it: The Swedish Medical Center.

L: You also belonged to the singers.

John: I never sang in any choirs.

L: But You belonged to them though!

John: Oh yes. I belonged from way back in early 1920.

L: As a supporter?

John: The non singers group was a big group here in Verdandi, see.

L: Oh - You had a special non singers group!

John: Oh yes. You should know something about Oscar Ekeberg. He was a -

L: Yes, he was a singer.

John: He was a director, and also of the National, of the hole thing. They had a National director and he was - I think - for 18 years. Most of them hold for four years, but it happened to be during the war years, in the 40s and he was very popular. A very popular man.

L: What was he doing during his daily work?

John: He was a piano salesman for one of the big companies here: (?). He was a piano salesman there. A piano salesman. And he used to tune pianos. If anyone wanted a piano tuned, he was available to go and tune it. He was very musical.

L: So he was in 18 years!

John: Almost in 18 years. I couldn't definitely swear for it, but in 18 years, he was a National director.

(En överhoppad sektion).

John: Like Martin Ahlm, he put ads in the Musiktidningen - and so on - and organized group parties and pretty much singers groups. He is in the travel business. So that's really a part of his work too.

L: So there takes all kind of people to run an organization.

John: Exactly.

L: What do You think had happened if Your father and mother had been staying in Borås. Have You been weaving Cloths then, do You think, or You have done something else?

(Överhoppat rejält stycke).

L: How about Your brother. What did he do?

John: He worked at the screw factory, practically all his working days. When the screw factory gave up and went to (?), Connecticut, he didn't go with them. I would say; he probably could work - in.. . He married twice. The second time he married, I think it was in 1940 also, for his second marriage. I guess he was still working in the screw factory when he married the second time. But not to long after that he moved down to Florida. He stayed his last 15 years in Florida, on the Keys, 20 miles away from Key West.

L: So he retired then?

John: He did. He was retired. He, and his son in law, (?). They dug in a canale from the bay: the Salt Water bay, not to far from the bridges that go across, all the way out to the Keys.

You'll know where it is?

L: Yes.

John: I don't know wether it's a feet of a mile or a quarter of a mile, or exact how long it is, digging the canale and then they put (?) of it. So he was engaged in that with hes son in law.
L: Oh I see!

John O Werner: - - Nu leker laxen ' Nu blommar häggen ' Nu lyfter taxen sitt ben mot väggen.

- Ett litet avbrätt nu visan fått ' Och under tiden har taxen gått! - -

Lennart Setterdahl: Ja, det var många år sen Du lärde Dig Den.

John: Va?

L: Det var många år sedan Du lärde Dig Den biten.

John: Jaa - ja. Det är många år sedan.

L: Jaha.

John: It's a song - to sing it - You know.

L: En sång - ja.

John: Ja.

L: Så Din bror, han pensionerade sig och åkte ner till Florida och han dog i Florida också?

John: Han var där 15 år. Han dog i 1968.

L: -68.

John: Han var 82 år. 82 år, ja, just det.

L: Han var gift två gånger och hade barn?

John: Nej. Nej. Men han gifte med en som hade en flicka och Den flickan gifte sig med en som hörde till the Unated States, the Navy; Flottan. Och i Key West hade 'di undervattenstorpeder som han arbetade på. För han var en shief torpedo man. Shif ifrån the CTO - Shief petty officer. Det vet Du vad det är?

L: Ja, jag vet.

John: 'Di uniformeras som officerare, men inte med (?).

L: Nej.

John: Nej.

L: Så han kom aldrig tillbaka hit upp efter att han bott i Florida?

John: No no. Han var där nere i 15 år. Kom inte 'bak. Han begravd i familjegraven i (?) och det är min fru också.

L: Jaså. Och Din mamma också, och Din pappa?

John: O ja.

L: Hela familjen.

John: Ja. Min systers man är också begravd där.

John: Ni frågar om Mig hela vägen.

L: Ja, men alltså: det är ju Du som

John: Vi talar om omständigheter - vad 'di har varit här i landet. Inte om mig själv.

L: Ja, men Du har varit Med i omständigheterna. Det som Du har berättat om Dig själv här, det går väl också in i omständigheterna!

John: Ja, det skulle vara mera.

L: Men omständigheterna - har det varit lätt hela tiden; tycker Du? Du har alltid kommit över svårigheterna?

John: No. (Lite överhoppat).

L: Det var inget annat att göra då, - men det är ju många saker som har inträffat.

John: Sedan - affären växte.

L: Det var många anställda när Du överlämnade affären?

John: Ja. När den såldes var där 40.

L: 40 stycken!

John: Ja.

L: Ja. Och vilket år var det?

John: Det var just förliden september.

L: Jaså, Du har haft den så länge!

John: Va?

L: Du har haft den så länge!

John: Ja. Men; jag sluta opp. Jag var chef i namn, kan man säga - bara - nästan. -80 var jag pension.

L: Jaha.

John: Ja.

L: Jaha. Men det var inte dåligt det! Gick Du ner till arbetet och såg till det?

John: Inte vidare mycket de sista åren. Nej. Jag hade en liten sopvrå där - eller: vad kallas det?

L: Skräpvrå?

John: Jag hade en liten office där. Litet kontor.

L: Vad är det som har ändrat sig över åren? När Du började, då hade dom mufflers: eller ljuddämpare och generators och batterier och sådant.

John: Ja.

L: Nu är det så mycket mycket mer.

John: mycket mycket mera ja.

L: Det är svårt att hålla reda på allt!

John: Ja. Mycket för mig. Så jag har slutat upp!

L: Jaså 40 anställda.

John: Ja, vi hade 'et väldigt bra lag.

L: Det är ju klart att Du ska ha lite pension! Du sålde väl för att ta det lättvindigare på gamla dar!

John: Ja. Jag 'gavde bort mesta 'aktiet' till min systerson och Einar och Sullivan,, nere på -54, -55.

L: Jaså så tidigt.

John: Ja. Men; det ska vi inte tala om här.

L: Nej nej.

John: Nej.

L: Men sedan hängde Du i i alla fall, fram till 1979.

John: Well. - Ganska lite. Ganska lite.

L: Ja.

John: Einar skötte om affären, säger Nästan, utan mig. 1947, då jag först började gå ut till Florida - och - så -52 vi gick förste gången, min fru och jag. Och då var vi där tre månader se. Och så var vi hit 'bak till Florida. Du kan inte försöka en affär och sköta om den och sen; borta - se.

L: Det går inte nej.

John: Så - Einar har skött om affären - mestadels, O'Sullivan - tillsammans med en good book keeper och allting gick bra.

L: Det gick bra ja. Så affärerna nere i Florida, var det sådant som Du tyckte om? Tyckte Du det blev intressant att göra affärer med tomter, att gräva kanaler och att sälja tomter och sådant?

John: Just det. Just det. Ja.

L: Och det var en bra förtjänst, lika bra som här uppe?

John: Well - vi var mycket i the stock market.

L: Jaså, Du gjorde det vid sidan om. Du kände Dig inte rädd för att det skulle hända som -29!

John: Nej. Tur nog, gjorde det mesta efter -75. -75 var inte ett bra år här.

L: Nähä.

John: Så: -76, och -77 var mina bästa år.

L: Jaha.

John: Eller. Ja, vi 'sa' inte tala för mycket om det där.

L: Men; Du har lyckats bra då, på Det området.

John: Ja. Jag hade mycket att göra i the stock market. För att - en god vän till mig hade sitt eget broker's business och han hade god insikt in många saker.

L: Så han hjälpte Dig.

John: Jaa och han säger att jag hade en minders touch, om Du vet vad det är?

L: Ja, Minders touch ja.

John: Ja. Så han fråga mig många gånger också!

L: Hur fick Du en Minders touch? Läste Du the Wall Street Journal eller: hur fick Du den?

John: Nja. Jag subskriberade på olika häften om the stock market. Vi hade mycket och göra 'di åren se.

L: Jaha. Så - Du har haft ett intressant liv.

John: Ja, just det.

L: Och Rhode Island har varit en bra plats att bo på. Har Du varit intresserad utav båtar?

John: Har jag varit intresserad av?

L: Av båtar? Hade Du en båt någon gång, så Du åkte ut ibland skären? För: Du började ju med båtar. With boats. Sailing boats!

John: Nej, inte sedan.

L: Du har inte varit intresserad av det.

John: Mestadels har jag haft en båt i Naragansett bay, till 'di sista åren och inte kunnat sköta om den.

L: För mycket arbete.

John: Mestadels hade jag yngre personer som skötte om båtar. För att; tänka, efter jag blev 80 år och det är jag ju nu - nästan 17 år sedan - kan man inte göra mycket. Så jag hade yngre personer som kompanjoner i båtar. Einar var också med båten samman, med två andra. Min frus nevö, heter det det? Systerson?

L: Ja.

John: Ja. Han skötte om båten - en tid. Så. - Jag mestadels haft fiskebåtar. - Gjort mycket fiske i mitt liv.

L: Jaså!

John: Ja, allt: i Kanada, och Maine och i Naragansett bay, allt det.

L: Så Du har tagit Dig tiden att vila upp Dig ett par veckor varje år?

John: Jag har inte gjort någonting på många år.

L: Nej! jag vet det! Men; jag menar: När Du arbetade? Hade Du tid att ta av från arbetet då? T ex innan Du gifte Dig, då arbetade Du - varenda dag.

John: Innan jag gifte mig?

L: Ja.

John: Nej. Jag har inte gjort någon nytta på många år.

L: Men förr i världen var det ju så att folk kunde inte få någon semester : Du vet: när de arbetade i fabriker. Som Din pappa?

John: Ja.

L: Hade Han någon semester när han arbetade i skruvfabriken? Någon vacation?

John: Ja, vad jag vill minnas så stängde 'di uppe fabriken för ett par veckor.

L: På sommaren!

John: Jaa, om jag vill minnas gjorde 'di det.

L: Jaså!

John: Ja.

L: Så att arbetarna kunde ta ledigt.

John: Så alla fick tid av. Det är nog mycket besvärligt för en fabrik för sådana saker. Ifall 'di skulle ha fritid, så är det många arbeten som inte kan skötas vidare bra. Bättre de stegar upp då ett par veckor och alla får fritt och det gjorde de mestadels, som jag minns.

L: De gjorde det ja. Jaha.

L: De andra svenskarna som då för tiden kom hit till Providence och Cranston, Warwick.

John: Ja.

L: Vad arbetade de med? Var de i fabriker eller var de snickare, eller murare eller målare? Vad sysslade de med?

John: Mesta delen av immigranter som kom hit kom 'ifrån landsbygden - och - många fick arbete på Bullong's farm, för där var en stor stor. Mycket mycket växter olika. Stort stort.

L: Den finns inte kvar längre?

John: Nej. Jo! Jag tänker nog att; 'di hade stora växthus det sista och jag tror nog 'di har sådant nu också. Ja. En tid hade 'di stora växthus där - blommor; jag menar: rosor. Men immigranttiden, som vi kom, så fick 'di nog arbeta på olika åkrar och slätter, - och så vidare se.

L: De fick göra det, ja.

John: Men; 'di som 'kunne få lite better arbete gick 'te vad 'di kallar för Browning's shop. Det var en stor maskin .. fabrik, jag menar: maskiner. Browning shop: Milling mashine in the Browning's shop, screw mashines, och så vidare. Stort företag. Olika små verktyg, eller också stora maskiner. Många fick arbete där. Så - mestadels - så var det nog Bullong's farm och mera på Browning's shop. Och - skruvmaskiner också. Hade många svenskar. 'Di hade två fabriker där.

L: Så det var många som arbetade där - ja.

John: Ja, det var det.

L: Och så det här hemmet här: Scandinavian Home, som det kallas.

John: Ja.

L: Det var svenskar som låg bakom det?

John: O ja.

L: Och Du var en utav dem som hjälpte till.

John: Namnet i början var: Ålderdomshemmet, det var namnet. Så översatte 'di det bästa 'di 'kunne till Scandinavian old peoples home for the ages. Likadant som Skandinaviska ålderdomshemmet i början.

L: Det är från 1930?

John: -29. Och 'di köpte ett stort trähus 'för en industriman som hade det; - se. Ganska mycket land och en stor stallgård, - eller stall. Och där börjades det just med några få i början se.

Men;senare, tänker det var kan hända 1930? i slutet på 1930- och 40-talet, köpte 'di mera tillsammans ett stort hus, så 'di hade två trähus. Den byggnaden, som Du är nu, den delen är somSå, som ett 'L - se. Var vi sitter nu är längden på det.

L: Det är längden, ja.

John: Här är en bild.

L: Så: - 1976, då var Kung Gustaf här.

John: Ja. Han var ganska vitt omkring här i Amerika.

L: Och då kom han hit.

John: Sångare ville ha en plats. - Jag glömmer om namnen nu. -

L: I Rockford?

John: Ja. I Rockford, ja. Och jag hjälpte till och få platsen i ordning. Det var då jag fick. Kungen var här och invigde byggnaden och då fick jag Nordstjärneorden av honom själv.

L: Vad sa han?

John: Va?

L: Vad sa han? Han pratade svenska till Dig?

John: Jo då. Det var inte så mycket och säga. Han hade visst en förkylning tror jag också.

L: Jaså. Så han sade inte mycket.

John: Men han 'väldig fin person.

L: Så det var i Rockford som den utdelningen skedde då?

John: Just det.

L: och det är Din fru som är med **där** också?

John: Just det. Och en annan dam där som har också hjälpt till att få platsen, så att sångarna 'kunne få en plats var di får ha allt deras

L: Böcker och -

John: bilder och allting. Det blir nog en sevärdhet med tiden 'te sångarna - se.

L: Du har också hjälpt Wasa i Bishop Hill.

John: Ja? .. Lite.

L: Du har skänkt Din frimärkssamling. Ja! Du var frimärkssamlare också!

John: Ja, det har jag Väldigt bra.

L: Vilket år började Du med den hobbyn?

John: Det är nog fem sex år sedan. Einar var där i Bishop Hill.

L: Ja - Men; när började Du med att samla frimärken?

John: Det började jag i Sverige.

L: I Sverige! Jaha!

John: Fabriken hade ett kontor och 'di hade korrespondens med England och Tyskland, och så vidare, - olika länder. Borås då blev ju en industristad, mesta textil och England var ju ganska långt fram i textil. Manchester, England och så vidare - se. Och så 'di hade breven 'ifrå olika länder och efter 'di har 'tatt innehållet så kastar 'di ju 'bört, med frimärken på! Och; jag gick dit - 'ifrå skolan - efter skolan - och titta över på 'di som hade frimärken som var lite olika än vad jag hade. Samlade ihop! och börja min samling på så vis, när jag var - kanhända - åtta år.

L: Och dessa följde med över 1901 till Amerika. Du hade med Dig de frimärkena då?

John: Ja, vad jag hade upp till den tiden, yes.

L: De var med Dig under resan?

John: Ja. I början. I samlingen så har jag ungefär 2 500 frimärken - alla upp till året 1900. Det är på 1800-talet - alltsammans.

L: 2 500!

John: Ja.

L: Kors då!

John: Ja. 'Ifrån olika länder. I Sverige har jag varenda frimärke som var tryckt; 'ifrån 55 - tror jag jag börja, till 1900. Har ett märke 'ifrån alla som var tryckta.

L: Beställde Du dem ifrån Sverige direkt eller Du samlade?

John: No Jag samlat det Här.

L: Samlade dem här.

John: Å Ja. Aldrig kommit på några frimärken som är så gamla som 'ifrån -55. I think det var första i Sverige, tror jag. England började med frimärken först. Men, samlingen jag har 'ifrån olika länder. Men - allesamman är 'ifrån 1800-talet.

L: Jaha.

John: Och; - första i England också tror jag. Jag tror - kanske -53 eller så, vidare - på 1800-talet.

L: Denna frimärkssamlingen skänkte Du till Wasa-Ordens arkiv.

John: Det gjorde jag. Ja.

L: De är i förvar i bankfack.

John: Såg Du vad det var skrivet om det?

L: Jag har sett det. Ja.

John: 'Di har nog dragit in lite pengar också. Och 'di har förvaltare nu, så 'di har närmat sig kring 7, 8 000 i fonder nu. Jag ser helst nu att någon tar hand om samlingen. Jag har talat till Alice Carlson, hon är -

L: Grand master.

John: Grand master. Ett par gånger har vi talat om 'et. Jag skulle vilja se att - Du vet Gladys också?

L: Ja.

John: Jag tänkte att Alice kunde ha hand om En och Gladys En annan del utav frimärkena. Kanhända en kan mest på skandinaviska och en annan på andra länder - se. Och försöker och få bättre märken. Ganska äldre - inte så bra - se. Om 'di kan ge sig in och köpa bättre. Jag skulle velat se, som inte har vart i bruk. Våldigt fint det. Men; 'somma' av dom frimärken kostar nog 2 000, 3 000 dollar stycket. Men - Kunde Du hjälpa till lite vid inköpen - ifall 'di två damerna nu kanske inte kommer och bli fortfarande vara i så hög anställning som 'di har nu: grand master och grand secretary - se. Jag har inte sagt nånting till Gladys än, men jag sa något 'te Alice förut. Ifall 'di ville göra om det skulle jag ge dom lite för pengar, och det är ju pengar där i nu också - 'di kan börja på med det. Vi får se om det går. Gladys har ju lite operationer ogjort - men - 'ho får nog hälsan 'bak igen. Och hennes moster och morbror kom 'ifrån Borås också.

L: Jaså!

John: Och - när jag växte opp, så jag blev sex, sju år, hade 'di en bostad intill mina föräldrar, bodde där också. Men det var ett hus, som min morfar hade byggt; långt i början på 1800-talet. Men senare byggde han. - Hade Gladys's, som jag säger, mostrar: och modern, också - men hon var en av 'di yngste - kände även henne; hade samma lekplan till ett hus och lekplanen gick tillsammans. Så; jag blev bekant med Gladys för den orsakens skull mera se.

L: Så de kom hit på samma gång?

John: Njaa, ungefär i början på 1900-talet där.

L: Var det många ifrån Borås här i Providence?

John: Jag kan inte säga särskilt just 'ifrån staden, men i omgivningen känner jag mera. Många kommer 'ifrån Ulricehamnstrakten. Det är ju på landet. Det är många 'ifrån Västergötland här.

L: Jaha.

John: Och en och annan från Dalsland också.

L: Det finns det ja.

John: Ja. Vem var det jag talade till just? -

L: Svea Naess?

John: Nja, men också någon annan 'ifrå Dalsland, som är här.

L: Dom finns ja.

L: På Vad vis kunde de vara rika?

John: I Sverige. Fabriken. Borås. Jag menar: (?)fors, i Borås. * (?)fors, hette samhället var fabriken var.

L: Ja.

John: Där var det en patron som ägde fabriken och ägde alla bostäder också se. Du betala in till patron för hyra för var Du bodde se. Kom hit till landet, så var det likadant här.

L: Det var det!

John: Ja. Likadant. Det var olika samhällen. Det var: förnämsta hette Pionère mills; Pontiak-fabriken - se. Där hade ägaren - ägde fabriken - och så samhällen runt där se. Hill Screw. Hill screw där; likadant. Det var Hill Screw Mills-fabriken; - och - 'di ägde också. Och många gånger hade ägarn också handeln var 'di måste köpa mat och där kunde avdragas; 'di betalade för vad 'di köpte för: månaden, veckan och så vidare. Avdrag som betalning - se. Så 'di hade hand om allt. De hade det i många sådana här. Hill screw samhälle, Pionère samhälle, Cranston, (?) samhälle; likadant. Och det var likadant i Sverige! Likadant i Sverige.

L: Det måste ha varit ett engelskt system då? Du vet att: patron Åkerlund, han arbetade ju för England.

John: Mågen kom 'ifrå England tror jag. Dottern 'di hade.

L: Jaha.

John: 'Di hade mycket att göra i England. Det var nästan den förste som hade trikåfabrik här.

L: Men de som arbetade under sådana förhållanden, kunde de avancera och bli förmän och komma högre upp på rangskalan? Eller förblev de arbetare, alla som arbetade på sådana ställen? Det var allt vad de gjorde hela sitt liv?

John: Well - 'di växte upp sina familjer här och 'di ägarna till fabriken här - var likadant i Sverige - en mansperson så snart han var tolv år, in, skulle arbeta i fabriken. Inte 'någon mera studier. Det var likadant här. Var likadant i Sverige. Likadant!

L: Likadant. Vad hade hänt om Du hade följt i pappas fotspår och fortsatt i skruvfabriken? Vad hade hänt med Dig då?

John: Ja - det är svårt och säga. Jag gick ju in till Flottan på en gång och till sjöss också. Men - jag hade nog i huvudet - någon gång, att jag skulle få någon slags affär, - se.

L: Du tänkte det.

John: Men jag har Aldrig varit i en fabrik. Jag ville aldrig vara där!

L: Du **har** inte det.

John: Jag har försökt och få sluta Gång efter annan! Men pappa var vän med Superintendern. Han ville genast rusa brorsan efter mig. Jag gick upp på natten och satte mig och läsa! "John" sa pappa: "Du får sätta Dig och läsa. Så drar vi avlöning för Dig"! Jag satt där och läste. Jag försökte och sluta, men det gick inte. Jag har aldrig velat stanna i någon fabrik. Nej nej!

L: Det var inte för Dig.